

A photograph of three women standing on a soccer field, smiling at the camera. They are wearing winter clothing, including coats and scarves. The woman on the left has blonde hair and glasses, the woman in the middle has short brown hair and glasses, and the woman on the right has dark curly hair. In the background, there is a soccer field with a white fence, a blue car, and some buildings under a clear sky.

DELA

2008 financieel jaarverslag

voor elkaar

In dit jaarverslag gaat het om cijfers. Daarbij vergeten wij nooit dat achter die cijfers mensen ons kapitaal vormen. We portretteerden mensen, veelal leden en medewerkers, in hun verbondenheid met het leven. Zij verrichten vrijwilligerswerk, financieel gesteund door Stichting DELA Fonds. Dit goeddoelenfonds is in maart 2007 opgericht naar aanleiding van ons 70-jarig bestaan. Het fonds steunt maatschappelijke projecten in de geest van de oorsprong van onze coöperatie: met betrokkenheid solidair zijn, in verbondenheid 'voor elkaar'. Projecten zijn gericht op zingeving, het stimuleren en doorgeven van herinneringen en het eren van tradities. Betekenisvol en kleurrijk in het leven, zoals DELA.

verslag over 2008

Uit te brengen aan de Algemene Vergadering van DELA, Coöperatie voor het Verzekeren en Verzorgen van Begrafenissen en Crematies U.A., te Eindhoven, op 6 juni 2009. Opgericht op 11 maart 1937 en als Coöperatie geconstitueerd bij akte, op 7 september 1942 verleden voor Mr. H.Ph.M.J. Janssen, destijds notaris te Eindhoven. De statuten zijn voor het laatst gewijzigd bij akte op 10 december 2007 voor prof. mr. Martin van Olffen, notaris met plaats van vestiging te Amsterdam.

Oude Stadsgracht 1, Eindhoven

personalia

Raad van Commissarissen

Dr. W.M. van den Goorbergh, voorzitter
Prof. mr. S.C.J.J. Kortmann
J.A.G. Dirks, secretaris
F.H.J. Boons
A.W.M. van de Zande

Statutaire Directie

Drs. E. Doeve
Drs. A.J.M. Lauvenberg

Directie Nederland

Drs. E. Doeve, algemeen directeur
J.L.R. van Dijk RA, financieel directeur
J.R.L. Huizinga, directeur uitvaartverzorging
Drs. A.J.M. Lauvenberg, directeur verzekeren
Drs. P.J.Th.M. Loeffen, directeur beleggingen

Directie België

Ir. J.A.M. van der Putten MMO

Actuaris

Watson Wyatt Insurance Consulting B.V.

Accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Ereleden

Prof. mr. F.H.J.J. Andriessen
Mr. J.H. Blaauw
Prof. dr. H.O. Goldschmidt
Dr. J. Kremers
Drs. D. Moll

Ondernemingsraad

Mr. R.B.F. Meeuwis, voorzitter
J. Mulderij, plv. voorzitter
K. van Dommelen
Mw. C. Fluijt
Drs. J.A.M. Geerts
C. den Hertog
Mw. C. Libert
Mw. K. van der Meeren
R.M. Mutsaers
G.A. Opdenoordt
Mw. E. Smolders
J. Sanders
M. Vlemmings
Mw. H. van Woelik, ambtelijk secretaris

‘Stichting DELA Fonds hielp ons bij de realisatie van onder andere verteltrainingen op school. Dankzij deze hulp kunnen we de vertelkunst helpen behouden.’

Willem Vroom, Stichting Een school vol van verhalen: verteltrainingen, vertelmiddagen en een kindervertelfestival

inhoudsopgave

11	kerncijfers
14	woord vooraf
17	missie
20	profiel van DELA
22	preadvies van de Raad van Commissarissen
23	Algemene Vergadering
26	verslag van de Directie
42	vooruitzichten
46	jaarrekening
47	geconsolideerde balans
48	geconsolideerde winst- en verliesrekening
49	geconsolideerd overzicht kasstromen
51	toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening
82	enkelvoudige balans
83	enkelvoudige winst- en verliesrekening
83	toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening
	overige gegevens
87	statutaire resultaatbestemming
87	voorstel tot resultaatbestemming
88	accountantsverklaring
90	actuariële verklaring
94	bijlagen
95	operationele resultatenrekening
96	overzicht geconsolideerde groepsmaatschappijen en deelnemingen
99	colofon

kerncijfers

kerncijfers DELA Coöperatie

	2008	2007	2006	2005
aantal werknemers	1.183	1.103	984	937
aantal verzekerden				
- Nederland	2.891.517	2.857.722	2.754.276	2.563.922
- België	237.305	225.763	220.236	219.530
aantal uitvaarten				
- Nederland	26.432	24.891	23.845	22.978
- België	10.916	10.294	9.585	8.231
aantal crematies in eigen crematoria				
- Nederland	7.367	7.126	7.062	6.695
- België	17.248	15.940	15.700	15.385
gemiddelde uitvaartkosten voor Natura in Nederland per volwassene in euro's	3.265	3.179	3.077	2.996
x € mio	2008	2007	2006	2005
balanstotaal	3.145	3.213	3.067	2.569
waarde beleggingen	2.722	2.856	2.787	2.320
verzekerd kapitaal	12.975	11.876	10.617	9.550
technische voorziening	2.071	1.903	1.786	1.565
eigen vermogen	578	840	792	636
- in % technische voorziening	28	44	44	41
premie-inkomen	224	202	176	165
opbrengst uitvaartverzorging	166	151	134	124
omzet operationele activiteiten	390	353	310	289
directe opbrengst beleggingen	143	141	126	112
operationeel resultaat	93	91	90	86
indirecte opbrengst beleggingen	-219	70	76	73
winstdeling / backservice	62	60	55	35
netto winst	-149	73	60	79

*‘Het veldje is een echte ontmoetingsplek,
voor kinderen én ouders. Een levendige plek
waar veel mooie herinneringen ontstaan.’*

Christel Baars, Marjolein Rebergen en
Pascal van Schijndel: een kunstgrasveld
voor alle kinderen in de buurt

Zelden was een boekjaar méér bewogen dan 2008. De kredietcrisis binnen de financiële sector sloeg in het najaar over naar andere bedrijfssectoren en heeft zich inmiddels ontwikkeld tot de diepste naoorlogse recessie. Achteraf lijkt veel vanzelfsprekend, maar de diepte en reikwijdte van de huidige recessie waren niet te voorzien. De eerste tekenen aan de wand deden zich al voor in de zomer van 2007. Maar tot begin 2008 leek de financiële wereld de schade aardig te kunnen beperken. Vanaf september 2008 ging het echter helemaal fout. De hele wereld lijkt opeens minder rijk.

Ook DELA ervaart de economische realiteit. Ofschoon sprake was van een goed operationeel resultaat, leidden de grote waardedalingen in de beleggingen tot een aanzienlijk verlies. Ons eigen vermogen heeft een behoorlijke tik gekregen. In het nabije verleden hoorden wij wel eens negatieve geluiden over het ‘overdreven’ hoge eigen vermogen van DELA. Wij zijn blij dat wij, met steun van de leden van onze coöperatie, die buffers hebben aangehouden. Buffers die overigens nog steeds ruimschoots aanwezig zijn. Deze maken het mogelijk om ook in turbulente tijden onze eigen koers te blijven varen. In essentie hebben wij ons beleggingsbeleid ook niet hoeven aanpassen, al was het in de extreme omstandigheden moeilijker laven. Als wij al iets anders hebben gedaan, dan is het eerder onze neiging tot prudentie nog verder aan te zetten. Wij moeten immers elke transactie duidelijk aan onze leden kunnen uitleggen.

Tussen een langetermijnvisie als belegger en een sterke solvabiliteitspositie zit natuurlijk een gezonde wisselwerking. De één kan niet zonder de ander. Het geeft daarnaast rust aan de operationele activiteiten. Want dat mag niet vergeten worden: die groeiën conform onze plannen en ambities gestaag door, ondanks de stevige concurrentie op de Nederlandse markt.

Met wat we nu al weten, kunnen wij zonder overdrijving spreken over de grootste naoorlogse economische crisis. Wat ons desondanks hoop geeft, is een algemeen besef dat er echt iets moet veranderen. De samenleving heeft geen behoefte aan een economie die exclu-

robuuste koers in turbulente tijden

sief wordt gedictieerd door kwartaalberichten. Er is behoefte aan cohesie en oog voor de lange termijn. Als coöperatie heeft DELA niet alleen oog voor deze maatschappelijke ontwikkeling, we leven er ook naar.

Wij zijn al verscheidene jaren bezig om DELA meer kleur te geven, met verbreding van onze dienstverlening vanuit een context van continuïteit, verbondenheid en doorgeven. Bij ons op de ramen van het hoofgebouw staat geschreven: 'Vergeet niet te leven. Leven is doorgeven.' Het wordt steeds vaker gezien en wordt door onze klanten ook steeds meer gewaardeerd, zoals

uit onderzoeken blijkt. Dat het ook nog wel eens leidt tot fronsende wenkbrauwen stimuleert onze overtuigingszin en vastberadenheid. Daarin blijft ook in deze moeilijke economische tijden de uitdaging zitten: zorgen dat wij onze dienstverlening blijven aanscherpen en dat wij de kracht en kwaliteit van onze coöperatie nog beter voor het voetlicht weten te brengen.

Eindhoven, voorjaar 2009

Edzo Doeve

Fons Lauvenberg

wij zijn **blij** dat wij, met *steun van de leden* van onze coöperatie, die **buffers** hebben aangehouden

‘Mensen kunnen *bij ons* terecht na een **ingrijpende gebeurtenis** zoals een overlijden of ongeval. DELA biedt in deze *zorg, zekerheid en continuïteit.*’

missie

DELA is een organisatie waar mensen terecht kunnen bij ingrijpende gebeurtenissen, zoals een overlijden of ongeval. Door middel van onze verzekeringen en diensten staan we onze klanten met raad en daad bij en vangen we de gevolgen zo goed mogelijk op. DELA biedt in deze zorg, zekerheid en continuïteit.

Onze ambitie stoelt op betrokkenheid, integriteit en ondernemerschap. Daarin is de groei van DELA geworteld: te allen tijde betrokken, integer en oplossingsgericht omgaan met mensen die in een kwetsbare situatie verkeren.

De professionaliteit van DELA is gebaseerd op onze rijke ervaring op het gebied van uitvaartverzekering en uitvaartverzorging. Vanuit deze kern breiden we uit en bouwen we verder aan een energieke coöperatieve organisatie die een leven lang klaarstaat voor haar klanten.

‘Bewoners bewaren en delen in de HerdenkeNissen en het bijbehorende boek herinneringen aan overleden medebewoners.’

*Maaïke Mul, coördinator kunst
& cultuur Peppelrode: stilte-
ruimte
in verzorgingshuis Peppelrode*

profiel

DELA is een coöperatie die zich onder meer ten doel stelt haar leden en haar meeverzekerden de zekerheid te bieden van een waardige uitvaart. DELA doet dit door het verzekeren en verzorgen van de uitvaart en door - zoals de oprichters van DELA het ooit zeiden - 'goede toestanden daarbij te bevorderen'. Met dit laatste doelde men dan vooral op het tegengaan van misstanden in de uitvaartbranche. Zowel op het gebied van uitvaartverzekering als uitvaartverzorging is DELA marktleider in Nederland.

DELA sluit bovenal natura-uitvaartverzekeringen. Bij dergelijke verzekeringen gaat het niet om uitkeringen in geld, maar om het regelen van de uitvaart volgens de in de polis omschreven diensten, ongeacht de kosten van die diensten. De natura-uitvaartpolis heeft derhalve een waarde vaste uitkering. Op deze waarde vastheid is het beleggingsbeleid afgestemd. Het omvangrijke klantenbestand draagt bij aan het streven de uitvaartkosten zo laag mogelijk en de kwaliteit van de dienstverlening zo hoog mogelijk te houden. Dit zorgt onder meer voor een relatief lage premie voor de verzekerden. Een eerlijke prijs die past bij een coöperatie zonder winstdoelstelling. Bij een natura-uitvaartverzekering kiest de verzekerde in principe voor dienstverlening door DELA. Om die keuze voortdurend te bevestigen, streeft DELA steeds naar een bovengemiddelde kwaliteit van de dienstverlening. Ook dat past bij een coöperatie.

zorg, zekerheid en continuïteit

Boven op de natura-dekkingen is altijd sprake van een dekking met een uitkering in kapitaal om zo invulling te kunnen geven aan persoonlijke wensen. Die kapitaalsdekking kan naar eigen inzicht in hoogte worden aangepast. Sinds een paar jaar sluit DELA ook met succes overlijdensrisicoverzekeringen, die een kapitaal uitkeren bij een overlijden vóór een in de polis vastgestelde datum. Deze voorziet in financiële ondersteuning in brede zin voor nabestaanden.

Alle verzekeringen van DELA worden gesloten vanuit het oogpunt van zorg, zekerheid en continuïteit. Naast de zekerheid van financiële ondersteuning is er de zorg van onze dienstverleners (uitvaartverzorgers, nazorg-consulenten, etc.) en is er vooral oog voor diegenen die de draad van het leven weer op moeten pakken.

In totaal zijn bij DELA meer dan 3,1 miljoen mensen verzekerd. Bij DELA werken bijna 1.200 medewerkers. Het balanstotaal omvat ruim € 3,1 miljard, waarvan het eigen vermogen € 578 miljoen bedraagt. De coöperatie heeft geen winstdoelstelling, maar voor de continuïteit is een gezonde winstontwikkeling en een goede eigen vermogenspositie van essentieel belang.

De uitvaarten van overleden verzekerden worden voor zover mogelijk door het eigen uitvaartverzorgingsbedrijf van DELA geregeld. In die gebieden waar dit niet mogelijk is, heeft zij met zorgvuldig geselecteerde uitvaartondernemers overeenkomsten afgesloten. DELA

beschikt in Nederland over vijf crematoria en zeventwintig uitvaartcentra, in België over vier crematoria en vijftig uitvaartcentra.

coöperatie

De coöperatie is in de dertiger jaren van de vorige eeuw ontstaan uit solidariteit met de noden van haar omgeving. Nog steeds streeft 'Draagt Elkanders Lasten' ernaar om het maatschappelijk welzijn van haar leden, zoals statutair vastgelegd 'zonodig anderszins' te behartigen. Betrokkenheid en integriteit zijn door de jaren heen kernwaarden voor DELA gebleken die gekoppeld zijn aan een gezonde dosis ondernemerschap. Met ondernemerschap wordt bedoeld op daadkrachtig en vindingrijk optreden bij het aandragen van de juiste oplossingen voor onze verzekerden en ook voldoende toekomstgerichtheid om te zorgen dat die oplossingen telkens sporen met de eisen van de tijd. Betrokkenheid, integriteit en ondernemerschap vormen dan ook steevast de leidraad bij onze dienstverlening.

betrokkenheid en integriteit zijn door de jaren heen *kernwaarden* gebleken die **gekoppeld** zijn aan een gezonde dosis *ondernemerschap*

Raad van Commissarissen

preadvies

Aan de Algemene Vergadering van DELA, Coöperatie voor het Verzekeren en Verzorgen van Begrafenissen en Crematies te Eindhoven.

Hierbij biedt de Raad van Commissarissen u het jaarverslag over 2008 aan. Het jaarverslag bestaat uit het verslag van de Directie, de jaarrekening en de overige gegevens, waaronder opgenomen de goedkeurende accountantsverklaring en de actuariële verklaring. De jaarrekening is door de Directie opgemaakt en wij stellen u voor de jaarrekening conform de voorgelegde stukken vast te stellen. Voorts stellen wij u voor het gevoerde beleid goed te keuren en de Directie en de Raad van Commissarissen hiervoor decharge te verlenen.

Het financieel resultaat over 2008 vormt vanwege de enorme waardedalingen van de beleggingen in aandelen een historisch dieptepunt. De onderliggende operationele resultaten waren desondanks goed en in lijn met de plannen. Dat de solvabiliteit bovendien nog steeds als zeer ruim wordt ingeschat, mag blijken uit het feit dat de winstdeling om de waardevastheid van de naturopolissen vast te houden onverkort is doorgevoerd.

De Raad van Commissarissen vergaderde in 2008 zes keer en daarnaast drie keer met de Vertrouwenscommissie. Veel aandacht is uiteraard uitgegaan naar de beleggingen en het beleggingsbeleid van DELA in het licht van de financiële crisis. Er is veel tijd besteed aan de vastgoedportefeuille van DELA en de verzelfstandiging van het vastgoedbedrijf. Ook is uitvoerig stil gestaan

bij strategische toekomstverkenningen. De groeimogelijkheden en financiële kracht van DELA worden nog steeds hoog ingeschat. Toch zal ook naar de toekomst de groei vooral gestoeld moeten zijn op de kwaliteit en de kracht van de coöperatie.

De Raad van Commissarissen werkt met twee commissies. De auditcommissie vergaderde twee keer. In die vergaderingen werden ook audits besproken met betrekking tot informatievoorziening, bedrijfsvoering en compliance. Met de externe accountant is, zoals vereist, afzonderlijk overlegd. Ook de Remuneratie- en benoemingscommissie vergaderde twee keer. Daarnaast heeft een besloten vergadering plaats gevonden van de voltallige Raad van Commissarissen waarbij het functioneren van de Directie aan de orde is gekomen.

De Raad van Commissarissen spreekt tot slot zijn erkentelijkheid uit voor de inzet van alle medewerkers. In deze turbulente tijden is duidelijk getracht om in alle openheid beslissingen goed voor te bereiden en de noodzakelijke zorgvuldigheid en prudentie te betrachten. In de Nederlandse markt was daarnaast sprake van stevige concurrentie en veel aandacht van media en toezichthouders voor met name de uitvaartverzekeringsmarkt. Gelet op de waardering van de leden, is DELA hier gesterkt uit naar voren gekomen.

Eindhoven, 17 april 2009

De Raad van Commissarissen

Algemene Vergadering

DELA kent 36 afdelingen die uit hun midden periodiek een lid en een plaatsvervangend lid kiezen. Deze vormen de Algemene Vergadering. De leden – eventueel hun plaatsvervangers – komen enkele malen per jaar bijeen om de belangrijkste zaken die zich in DELA-verband voordoen te behandelen en daarover te beslissen.

In de vergadering van 12 januari 2008 werd de begroting 2008 besproken en toegelicht. Voorts werd stilgestaan bij de activiteiten van Stichting DELA Fonds. In de vergadering van 24 mei 2008 werd de jaarrekening over 2007 vastgesteld, werd decharge verleend aan de Raad van Commissarissen en de Directie over het gevoerde beleid en werd besloten tot een aanpassing van de premie met 3,40% per 1 januari 2009. Ook werd aan de Directie een volmacht verleend om dividenduitkeringen vanuit DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V. aan DELA Holding N.V. mogelijk te maken.

De heer S.C.J.J. Kortmann werd voor een termijn van vier jaar herbenoemd als commissaris.

De leden van de Vertrouwenscommissie, de heren Libregts, De Pender en Dujardin werden herbenoemd voor een periode van één jaar, terwijl de heer Valkenburg voor dezelfde termijn als plaatsvervangend lid van de Vertrouwenscommissie werd benoemd.

‘Een clown gaat mee in de beleving van een dementerende. Dit maakt een innig contact makkelijker. Dankzij de training kan familie nu ook - zij het zonder rode neus - deze vorm van contact leren.’

*Leon van Schie, Stichting Geria Clowns:
een 'clowntraining' voor familie en
verzorgers van dementerenden*

van de Directie verslag

resultaten

hoogste verlies ooit, maar stijging operationeel resultaat

We kijken terug op een jaar met aanzienlijke negatieve financiële resultaten. Het verlies van € 149 miljoen, inclusief de winstdeling, is in zijn geheel toe te schrijven aan waardedalingen op onze beleggingsportefeuille. Laten wij de waardedalingen buiten beschouwing, dan zien wij juist een stijging van het operationele resultaat.

Als langetermijn belegger moet men kunnen leven met grote schommelingen in waarderingen al hebben ze een grote impact op het financiële resultaat.

Om te weten hoe het werkelijk gaat met de activiteiten is het op korte termijn veel beter om te kijken naar het operationele resultaat voor belastingen van DELA. In dat resultaat worden bijzondere baten en lasten (zoals waardeinstijgingen of waardedalingen en de winstdeling) buiten beschouwing gelaten. Dat operationele resultaat is uitgekomen op € 93 miljoen (2007: € 91 miljoen) ondanks beduidend lagere inkomsten uit dividenden. Zonder deze tegenvaller, zou het operationele resultaat bijna 9% gestegen zijn. Dat de operationele resultaten deze positieve ontwikkeling kunnen laten zien komt vooral, omdat de baten harder zijn gegroeid dan de

kosten (10% versus 8%). Het aantal medewerkers steeg met 80 naar gemiddeld 1.183. Deze stijging is voor het grootste deel toe te schrijven aan de overnames van uitvaartondernemingen in de tweede helft van 2008.

goede groei operationele activiteiten

De omzet van de operationele activiteiten – verzekeringen en uitvaartverzorging – groeide met meer dan 10% tot ruim € 390 miljoen. De groei liet een mooie spreiding over de diverse activiteiten zien. Zowel het verzekeringsbedrijf als het uitvaartbedrijf presteerde conform de planning, al moet daarbij wel worden aangetekend

dat bij verzekeringen dit voor een groot deel te danken was aan de goede, fiscaal gedreven koopsomproductie.

De groei bij het uitvaartbedrijf was over de gehele linie, zowel in Nederland als in België, naar behoren, met een onverminderde waardering van onze klanten. De extra mogelijkheden aan diensten rondom uitvaarten blijken daarbij zeer goed ontvangen te worden. De groei uit acquisities bleef nog wat achter, omdat in België acquisities slechts pro-rata worden meegenomen in de cijfers. Het effect van overnames zal in 2009 meer tot uitdrukking komen. Het totaal door DELA uitgevoerde aantal uitvaarten steeg van 35.185 in 2007 naar 37.348 in 2008.

*volgens de vigerende maatstaven
is de solvabiliteitspositie ruim
700% van de minimumeis*

Het totale premie-inkomen steeg met bijna 11% naar € 224 miljoen en het verzekerd kapitaal met 9% naar bijna € 13 miljard. Het aantal verzekerden nam toe met meer dan 45.000 tot ruim 3,1 miljoen verzekerden. Bij verzekeringen leidde vooral de groei van het verzekeringsbedrijf in België tot grote tevredenheid. Zowel de netto aanwas van het aantal verzekerden als van het verzekerd kapitaal was daar boven verwachting. Ook de ontwikkeling van de verkoop van overlijdensrisicoverzekeringen was bemoedigend. In Nederland was er druk op de groei van uitvaartverzekeringen vanwege stevige concurrentie. Daardoor had DELA het in die markt toch zwaarder dan voorheen en stond zij voor moeilijke keuzes.

solvabiliteit

Omdat in de jaren 2003 tot en met 2007

het eigen vermogen meer dan verdubbeld is, is de solvabiliteitspositie eind 2008 ondanks de aanzienlijke waardedaling van de beleggingen toch nog beduidend beter dan eind 2002, toen de cijfers ook in het rood werden geschreven. Het eigen vermogen als percentage van de technische voorziening bedroeg destijds 22% en is sindsdien tot eind 2007 gestegen tot 44%. Bij levensverzekeringsmaatschappijen is dit een belangrijke graadmeter voor de solvabiliteit, er vanuit gaande dat daarnaast de technische voorzieningen voor minimaal 100% toereikend zijn om aan de verplichtingen te voldoen. Met 28% per ultimo 2008 is er een behoorlijke

daling, maar zitten wij nog ver boven het dieptepunt uit 2002. Volgens de vigerende maatstaven is de solvabiliteitspositie ruim 700% van de minimumeis! Dat betekent dat zelfs na nóg een jaar zoals 2008 wij aan onze verplichtingen kunnen blijven voldoen.

hoogste winstdeling ooit

Omdat de solvabiliteitspositie sterk is gebleven, is toch besloten om de last van de backservice voor de waardevastheid van de natura-uitvaartverzekeringen niet aan de polishouders door te geven via een extra premieverhoging, maar in zijn geheel door DELA te laten dragen.

Ondanks de negatieve financiële resultaten handhaaft DELA hiermee de logica van haar winstdeling. Hoe dat zit, vereist nadere toelichting.

*het leverde ons complimenten
op van de auditcommissie van
Stichting Keurmerk Uitvaartzorg*

Bij DELA is de waardevastheid van de natura-uitvaartverzekeringen een belangrijk thema. Het overgrote deel van de portefeuille bestaat uit dergelijke polissen. Om deze polissen waardevast te houden, moet de waarde van de verzekerde uitkeringen jaarlijks worden aangepast. Dat leidt weliswaar jaarlijks tot premieverhogingen, maar de lasten van de waardevastheid van de achterliggende jaren neemt DELA in beginsel voor haar rekening. Deze zogenaamde backservice wordt voor zover mogelijk betaald uit het resultaat op beleggingen die dienen ter dekking van de technische voor-

ziening. Maar ook de beleggingsresultaten op het vrije vermogen kunnen hierbij worden meegenomen. In wezen gaat het hierbij om een systeem van winstdeling in de vorm van maatschappijwinstdeling. Maar ook als de totale beleggingsresultaten ontoereikend zijn, kan DELA – na goedkeuring van de Algemene Vergadering – een winstdeling toekennen in de vorm van een dotatie aan de technische voorziening uit het eigen vermogen. Immers, in goede jaren worden extra buffers gevormd om die in slechte jaren aan te kunnen wenden om de waardevastheid te kunnen blijven financieren. In 2008 bedroeg de dotatie uit hoofde van de winstdelingsregeling om de backservice op te vangen € 62 miljoen versus € 60 miljoen in 2007.

inflatiestijging bij uitvaartkosten opnieuw beperkt

De backservice, en daarmee dus de winstdelingsregeling over 2008, is gebaseerd op een inflatie van 3,40% van de uitvaartkosten; iets lager dan de 3,49% over 2007. Doordat wij de uitvaartketen volledig hebben geautomatiseerd, kunnen wij het gehele uitvaarttraject zeer goed volgen. Voor nabestaanden betekent dit dat zij tijdens het regelingsgesprek al precies weten welke diensten en wensen zijn verzekerd en wat de financiële consequenties zijn van eventuele aanvullende wensen. Bovendien is de kans op fouten en misverstanden fors gereduceerd. Het leverde ons complimenten op van de onafhankelijke auditcommissie van Stichting Keurmerk Uitvaartzorg. Het betekent ook een betere controle op alle uitgaven. De grafkosten stegen met een iets hoger percentage. Toch lijken deze het afgelopen

jaar meer in lijn te zijn met de algemene ontwikkeling op het gebied van uitvaartkosten. Vanwege de per 1 januari 2008 ingevoerde wijzigingen in het basispakket van onze naturaverzekeringen was rekening gehouden met een toenemend gebruik van een aantal diensten, zoals de ruimere mogelijkheden van het rouwbezoek. In de praktijk bleek dit mee te vallen en konden de gevolgen goed worden opgevangen.

beleggingen, lange termijn borgen

Het totale rendement op onze beleggingen is uitgekomen op -8,9%. Dit negatieve rendement komt voor het overgrote deel voort uit de waardedalingen van onze beleggingen in aandelen, maar ook bij onze portefeuille in vastrentende waarden waren er waardedalingen. Relatief gezien deden wij het bij aandelen iets beter in vergelijking met onze benchmark, bij obligaties was dat geenszins het geval. Daar hebben wij bij één fondsmanager een overweging in de financiële sector. Een andere fondsmanager heeft in vergelijking met de benchmark een onderweging in staatsobligaties. Zorgvuldige analyses van deze fondsmanagers geven ons geen aanleiding om uit de door hen beheerde fondsen te stappen. Het door hen gevoerde beleid is transparant en consistent. Er is geen sprake van leverage met behulp van derivaten of vreemd vermogen en de keuze voor de onderliggende waarden lijkt gemaakt op basis van voorzichtige overwegingen. In zijn algemeenheid kunnen wij stellen, dat DELA het prijsrisico, renterisico en kredietrisico, zoals verder omschreven in de jaarrekening, regelmatig beoordeelt.

onze beleggingen

Ook onze beleggingen in aandelen zijn degelijk en tamelijk 'recht toe, recht aan'. Geen speculatie, een enkele rente swap om renterisico's op te vangen, veel bekende namen, voldoende spreiding. Een toetsing van ons beleggingsbeleid door een derde partij gaf duidelijk aan dat onze beleggingen in aandelen passen bij het beleid en de cultuur van DELA. Lastiger is de vraag hoe om te gaan met wijzigingen in de asset mix. Onze studie betreffende Asset Liability Management (ALM) uit 2007, gaf een bevestiging van de gewenste mix. Deze bestaat uit 40% vastgoed, 30% aandelen en 30% vastrentende waarden. In de eerste helft van 2008 was er nog een behoorlijke druk om ons belang in aandelen meer in overeenstemming te brengen met de asset mix, maar op basis van meerdere beraadslagingen is aan deze druk weerstand geboden. Pas eind 2008 is weer een bescheiden belegging in aandelen verricht. Ondanks deze belegging was het belang van aandelen in de asset mix eind 2008 slechts 18%. In het met de

Raad van Commissarissen afgestemde beleid mag een onderweging in aandelen worden gecompenseerd met een overweging in vastgoed, maar ook in deze komen wij aan onze grenzen. Dat vastgoedbelang bedroeg eind 2008 50%.

verzelfstandiging DELA Vastgoed

In 2008 is onze vastgoedorganisatie verzelfstandigd en omgedoopt tot DELA Vastgoed Management B.V. Op deze wijze kan DELA Vastgoed zich verder professionaliseren en ontstaan meer mogelijkheden voor samenwerking met derden. Verdere groei van de vastgoedportefeuille vereist in de huidige markt behendigheid en manoeuvreerkunst. De markt is duidelijk meer een kopersmarkt geworden. Enerzijds is het oppassen om niet al te gretig toe te willen slaan, anderzijds doen er zich nu kansen voor om kwalitatief uitstekende objecten te kopen. Objecten die in normale tijden niet beschikbaar komen en die prima bij onze grote winkelportefeuille passen.

enerzijds is het oppassen om *niet al te gretig* toe te willen slaan, **anderzijds** doen er zich nu *kansen voor* om kwalitatief uitstekende objecten te kopen

‘Dankzij dit monument kunnen nabestaanden hun dierbaren eindelijk zichtbaar herdenken en wordt het bestaan van deze 1.800 overleden mensen weer erkend.’

C.F. HEINEMAN ◊ J.M. VAN WELIE
B. SCHIPPER ◊ F. VAN DER VEER
H.J. BROUWER ◊ C. VAN DER MAR
C.J. SWEERS ◊ A. VALKENBURG ◊ P.
W. KNOBBE ◊ M.D. CALJOUW ◊ S. DE
J. OLTHUIS ◊ H. BRAND ◊ J.G. HISSIN
M.C. BAERVELDT ◊ J.H. NAUTA ◊ J. S
P.W. VAN OUWERKERK ◊ H.M.F. FRANSSE
K. MEIJER ◊ G. VERSPUJ ◊ J.W.J.W. BLOYS V
F. TIGCHELAAR ◊ C.F.B. DE KOK-LIEDKE
G. VAN DEN BERG ◊ J. HAAK ◊ J. HAGER
J.W. BIJLEVELD ◊ C.J. PILAAR ◊ J. SLOT ◊ S. B
A. VEGTER ◊ J. DE GOEDE ◊ W.J. BOSCH
E.J. ZOULLSDORF-PALL ◊ A. FLINK ◊ M. DIEHL
E.J. SCHAAP ◊ M. VAN REE-VAN ROSSUM ◊ H.J.S.
G.J.N. HENGEVELD ◊ T. VAN KALSBEK ◊ B.L. SC
J. HOGHEIJNDIJK ◊ P.H.J. DU CROCO ◊ H. EVELEENS
H. VAN DER WERF ◊ H. WEERTJES ◊ A.G. SPELT ◊ G.C
G. VAN DER WERF ◊ RIJSDIJK ◊ B.W. VAN BOXMEER ◊ G. W
M. VAN DER WERF ◊ TEMPEL ◊ B. OLDENBURGER ◊ J. B
M. VAN DER WERF ◊ W.L. EERKES ◊ E. JANSSEN ◊ J. B
M. VAN DER WERF ◊ HEBG ◊ P. KOSTER ◊ J. FELDHUIZEN
M. VAN DER WERF ◊ B. MASTENBROEK ◊ A.C. SC
M. VAN DER WERF ◊ H.F. WINTER

*Joep Verbugt, GGzE en Joris Huizinga, DELA:
herinneringsmonument voor overleden
patiënten van het Rijks Krankzinnigen
Gesticht en de Rijks Psychiatrische Inrichting*

beleggingsadviescommissie

In de huidige markten hebben langetermijnbeleggers het niet eenvoudig. De volatiliteit van de afgelopen twee jaar is ongekend en komt in geen enkele actuariële studie tot uiting. De grondhouding van een langetermijnbelegger is: 'rustig blijven zitten'. Dat is niet een kwestie van niets doen; dat kan veel energie kosten, want voortdurend moet bekeken worden of er toch niet onnodige risico's worden gelopen. Mede vanwege de verzelfstandiging van het vastgoedbedrijf, maar ook vanwege de behoefte aan een meer professionele beleggingsorganisatie gezien de grote groei van DELA, is er een beleggingsadviescommissie (BAC) met externe deskundigen ingesteld. Deze BAC moet DELA helpen om haar langetermijnbeleid aan te scherpen en verder te borgen.

*de grondhouding van
een langetermijnbelegger is:
'rustig blijven zitten'*

algemene ontwikkelingen

aandacht

Over aandacht mag DELA niet klagen. Uitvaartverzorging en uitvaartverzekeringen stonden zowel bij de media als bij toezichthouders in de belangstelling. Ondanks dat die belangstelling niet altijd genuanceerd was, beschouwt DELA, zelf activistisch wanneer dat nodig is, dit per definitie als een uitnodiging voor dialoog waarin ook ruimte is voor diepgang en reflectie. Wij hopen dat critici in deze een investering in kwaliteit en zorgvuldigheid vaker laten prevaleren. Een initiatief van de Nederlandse Mededingingsautoriteit NMa die de uitvaartbranche onder de loep nam, had onze instemming. De NMa heeft vastgesteld dat er op het gebied van mededinging geen problemen zijn, maar deed daarnaast een aantal uitspraken die buiten haar competenties liggen. Bijvoorbeeld over de vergelijking tussen verzekeren en sparen of over bijbetalingen door nabestaanden. Juist die uitspraken deden veel stof opwaaien. DELA heeft in haar reacties hier de nodige nuanceringen op aangebracht, onder meer via een artikel in het Financieele Dagblad en via nadere gesprekken met de NMa. Uitvaartverzekeraars en –verzorgers hebben initiatieven opgestart om voorlichting over nabetalen door nabestaanden beter op elkaar af te stemmen. Omwille van de consument kan immers niet voldoende worden gewerkt aan transparantie en zichtbare kwaliteitsverbetering. Dat laatste aspect is voor DELA een continue uitdaging, die ook in het verslag-

jaar tot uitdrukking kwam. Bijvoorbeeld door het grote aantal vestigingen en dochterondernemingen dat het Keurmerk Uitvaartzorg verwierf of continueerde.

Naast de NMa had ook de Autoriteit Financiële Markten (AFM) veel aandacht voor uitvaartverzekeringen. Vanuit het perspectief van de AFM baren de signalen omtrent mogelijk slechte adviespraktijken in de uitvaartverzekeringsmarkt veel zorgen. Ook in dat opzicht blijft DELA alert en voert goed overleg met andere partijen, zonder dat de NMa in deze alsnog van misstanden vanuit het oogpunt van mededinging zou kunnen spreken. Voor ons is duidelijk dat op korte termijn dezelfde beloningsregels moeten gelden voor uitvaartverzekeringen als voor de meer complexere levensverzekeringen. Het risico is te groot dat uitvaartverzekeringen anders als een magneet voor ongewenste verkooppraktijken gaan fungeren.

eiken in plaats van populieren

Sinds 2005 verkoopt DELA in Nederland uitvaartverzekeringen via tussenpersonen. Met wisselend succes. De groei was in eerste instantie stormachtig, maar al in de tweede helft van 2007 bleek dat in de selectie van de met ons samenwerkende tussenpersonen ook minder gelukkige keuzen waren gemaakt. Een harde sanering bleek nodig. Deze sanering is in 2008 doorgevoerd, waardoor de netto groei in de tussenpersonenportefeuille vrijwel nihil werd. Daarnaast zien wij in de uitvaartverzekeringsmarkt welhaast een hausse van tussenpersonen die zich op het uitvaartverzekeringsproduct hebben gestort. Voor tussenpersonen

is de uitvaartverzekeringsmarkt de laatste markt met groeimogelijkheden waar ook nog eens een aantrekkelijke beloning aan vast zit. Het goede nieuws hierbij is, dat veel mensen door tussenpersonen – terecht – wordt geadviseerd om bij te verzekeren. Maar het slechte nieuws is dat veel posten ten onrechte worden geroyeerd en overgesloten met nadelige gevolgen voor DELA verzekerden. Voor DELA geldt nog in het bijzonder dat een paar landelijk werkende tussenpersonen de markt heeft betreden met moderne directe verkoopmethodes en DELA beconcurrert op het terrein waar zij altijd sterk in was, namelijk op het terrein van direct marketing.

Al deze ontwikkelingen zetten de groei van DELA onder druk. Toch is heel bewust gekozen voor bestendige groei die, gelet op het premie-inkomen, toch weer beter was dan begroot. Er is een goede focus op adequaat verzekerd kapitaal, zodat onze verzekerden en hun nabestaanden ook voor hun persoonlijke wensen voldoende verzekerd zijn. Het aanbieden van overlijdensrisicoverzekeringen is inmiddels goed ingebed in al onze kanalen. Zowel bij eigen adviseurs als bij de met ons samenwerkende tussenpersonen is er een grotere nadruk op kwaliteit en wordt naleving van de Wet Financieel Toezicht nauwlettend gevolgd. Niet alleen naar de letter, maar ook naar de geest. De verleiding om opnieuw te gaan samenwerken met grote tussenpersonen hebben we kunnen weerstaan in de overtuiging dat het planten van eiken verstandiger is dan het planten van populieren.

goede naam en faam

De toegenomen aandacht van media en toezichhouders en de turbulentie in de financiële sector hebben onze eigen klanten en leden niet van de wijs gebracht. Sterker nog; die hebben hen eerder gesterkt in de gedachte dat zij met DELA de juiste keuze hebben gemaakt. Jaarlijks blijkt uit onderzoek dat de reputatie van DELA tot de sterkste in Nederland behoort. Dat is in de eerste plaats te danken aan al onze medewerkers, binnen en buiten, die dag in, dag uit garant staan voor uitstekende dienstverlening. Onze verzekeringsklanten en nabestaanden (h)erkennen dat wij professioneel, betrouwbaar, persoonlijk, betrokken, integer, vernieuwend en ondernemend zijn. DELA helpt nabestaanden de draad van het leven (weer) op te pakken. Het vertrouwen in DELA en de bewondering voor onze dienstverlening zijn ook versterkt door betere, transparante communicatie. Nieuwe, opvallende reclamecampagnes in Nederland en België hebben daaraan bijgedragen. In Nederland werd daarbij een creatieve link gelegd met ons hoofdsponsorschap, de ambities en frisheid van het Nederlands damesvolleybalteam. In België ging het, anders dan in Nederland, in de eerste plaats om meer naamsbekendheid, door naast Koen Wauters in Vlaanderen, ook Adamo in Wallonië te presenteren als het gezicht van DELA. Effectmetingen laten zien dat de campagnes in Nederland en België zeer succesvol waren.

In de verder gestegen waardering voor DELA valt op dat, naarmate wij ons meer manifesteren, we meer applaus krijgen van onze eigen klanten. Zij zien ons

steeds meer – zij het schoorvoetend – als een organisatie die echt middenin het leven staat. Maar ook dat sommige buitenstaanders dat wat moeilijker kunnen plaatsen. Hier is dus nog altijd veel zendingswerk te verrichten, want wij willen juist drempels slechten in plaats van ze op te werpen. Wij willen er graag voor iedereen zijn. Dat betekent onder meer dat wij meer aandacht moeten besteden aan onze positie in de samenleving en daarvoor zullen wij onze kracht als coöperatie meer moeten benadrukken.

kracht en kwaliteit van de coöperatie

De kracht en kwaliteit van DELA als coöperatie blijven behoorlijk onderbelicht. Dat is om meerdere redenen jammer. In dit tijdsgewricht, waar financiële instellingen veel aan vertrouwen hebben moeten inleveren, is het aanzien van coö-

peraties juist gestegen. Daarnaast betekent lid zijn van een coöperatie ook een zekere betrokkenheid; leden hebben een andere positie en betrokkenheid dan klanten. Een clubgevoel gaat verder dan de concrete dienstverlening van de organisatie. Sinds eind 2008 proberen wij dan ook met meer elan onze positie als coöperatie te beklemtonen. Maar alleen wijzen op het feit dat wij een coöperatie zijn, is niet genoeg. Wij zullen ook beter moeten uitleggen waar de coöperatie voor staat. Dat DELA in essentie een organisatie is van en voor haar klanten. Dat is nog een behoorlijke opgave. Want als je lid bent van DELA, waar ben je dan precies lid van,

welk belang behartigt DELA? Gaat het dan alleen om het betalen en verzorgen van een uitvaart of gaat het om meer?

lid zijn uit verbondenheid

Met de eind 2004 nieuw verwoorde missie betuigen wij natuurlijk dat het om veel meer gaat dan de uitvaart en waardig afscheid nemen. Een uitvaartverzekering sluit je niet voor jezelf, maar voor je nabestaanden. Die wil je ontlasten, voor hen wil je zorgen en je hoopt dat je in hun herinneringen een plaats zult behouden. Het gaat dus in essentie om verbondenheid met en voor

elkaar. Het gaat dus ook om het doorgeven van levensverhalen, om het vasthouden van herinneringen, zorgen dat nabestaanden de draad weer op kunnen pakken, enzovoorts. Wij zijn al een paar jaar bezig om dit vorm te geven. Maar

*in essentie is DELA
een organisatie van
en voor haar klanten*

onze inspanningen zullen we verder moeten aanzetten, opdat de coöperatie enerzijds aan kracht wint en anderzijds opdat het nog zinvoller en plezieriger wordt om lid te zijn van DELA. In die zin is er een optimale wisselwerking. Vervolgens moeten wij kijken hoe wij de betrokkenheid van onze leden verder vorm kunnen geven en ook of het een en ander formeel gewijzigd moet worden. Nu kan men slechts lid worden bij het afsluiten van een natura-uitvaartverzekering. Maar hoe zit dat met andersoortige verzekeringen en hoe zit dat in België? Vragen die nu worden beantwoord. Want op de kracht van onze organisatie als coöperatie willen wij verder bouwen aan onze toekomst.

11 jaar
13 jaar
19 mnd
6 jaar
7 jaar
9 jaar
15 jaar
14 jaar
15 jaar
8 jaar
7 mnd
10 jaar
11 jaar
4 jaar
9 jaar
10 jaar
2 mnd
1 jaar
14 jaar
4 jaar
10 mnd
10 mnd
jaar

Louis Aardewerk
Eduard Aardewerk
Nann Agasteribbe
Joseph Alter
Esther Ancona
Rebecca Ancona
Urie Andriyev
Zelly Appel
Salomon Appel
Salomon Appelboom
Willa Appelman
Anfrida Anzoni
Johanna Averbach
Salomon Baachrach
David Baachrach
Hijman Baachrach
Berice Baachrach
Sara Baachrach
Bachrach

Phillip Brulneveld
Eosa Brulneveld
Jacob Bulje
Willem Bultenkant
Alfred van Buren
Mary van Buren
Eiken Busnac
Flora Busnac
Margaretha Busnac
Garia van Burren
Narend Cance
Jacob del Canho
Rebecca del Canho
Narend Caransa
Benjamin Caransa
Isaak Caransa
Nico Cardoso
Iarañi à Catas
Beurits Citroen
Madaxan van Sleet
Judith van Sleet
Hans van Sleet
Simon Coganeau
Jeannette van Couverd
Jeannette van Couverd
Leo van Couverd
Abraham Couzlin
Beppo Couzlin
Eva Couzlin
Judith Couzlin
Rebecca Couzlin
Adriana Couzlin
Alexandra Couzlin

‘Ruim 200 medewerkers van DELA maakten drie herinneringscentra winterklaar om te helpen de herinneringen aan de levens van enkele honderdduizenden mensen levend te houden.’

*medewerkers van DELA:
opknappen van herinneringscentra
in Amersfoort, Vught en Westerbork*

transparantie en en-bloc clauses

Historisch gezien was natuurlijk het grootste belang het regelen en betaalbaar maken van waardige uitvaarten. Daar heeft DELA vanaf haar ontstaan in 1937, tegen de verdrukking in, voor gestreden. Dat doet zij nog steeds met veel oog voor solidariteit. Die solidariteit is voor het natura-basispakket essentieel. Hier gelden dezelfde basisvoorwaarden voor iedereen. In de jaren dertig ging het om een klasse twee uitvaart met een klassieke rooms-katholieke eredienst. Mettertijd moest dit meerdere keren worden aangepast. Een klasse twee uitvaart zegt niemand meer iets. DELA is er nu voor alle gezindten. Gebruiken in drukwerk, rouwvervoer, rouwbezoek, etcetera, veranderen. Daarom zorgt DELA, in overleg met haar Algemene Vergadering, door de tijd heen voor het bijstellen van het basispakket. Daar gaat zij voorzichtig mee om en aanpassingen gebeuren met een frequentie van minder dan één keer per decennium. DELA heeft daardoor een unieke portefeuille met meer dan 2,6 miljoen naturaverzekerden die kunnen rekenen op dezelfde dienstverlening tegen dezelfde voorwaarden, ook al is de polis meer dan vijftig jaar geleden gesloten. Juridisch kunnen wij dit vandaag de dag alleen met behulp van een en-bloc clause. Deze hebben wij per 1 januari 2008 volgens de meest recente juridische inzichten in onze polisvoorwaarden verankerd. Het gebruik van en-bloc clauses is in opspraak gekomen, omdat verzekeraars daar te eenvoud-

dig eenzijdig gebruik van zouden kunnen maken. Meerdere verzekeraars hebben daarop aangegeven dat zij en-bloc clauses zouden willen afschaffen. Voor DELA is dat geen optie. Via onze coöperatie is eenzijdigheid uitgesloten en vereist de solidariteit juist de mogelijkheid van een en-bloc bepaling. Dat die met terughoudendheid en in volle openheid moet worden toegepast, spreekt voor zich.

transparantie en grafkosten

Waar van ondernemingen vandaag de dag meer transparantie wordt gevraagd, zo wordt dat ook van overheidsinstanties gevraagd. DELA wijst – vanuit welgemeend eigenbelang van miljoenen Nederlanders – al meerdere jaren op de enorme en onverklaarbare prijsverschillen in grafkosten tussen gemeenten. In 2008 zagen we de bekroning van ons jarenlange activisme op dit gebied. De Tweede Kamer, waar in het verleden vragen zijn gesteld naar aanleiding van DELA-onderzoek naar verschillen in gemeentelijke tarieven, nam duidelijk stelling. Gemeenten moeten de opbouw van hun grafkosten en tarieven inzichtelijk en onderling vergelijkbaar maken. Daarbij wordt uitdrukkelijk aanbevolen dat gemeenten bij elkaar te rade gaan om te komen tot enige standaardisatie. Het is nog te vroeg om echte conclusies te trekken. Gemeenten lijken de oproep merendeels gehoord te hebben, maar hebben nog de grootste moeite om er echt inhoud aan te geven. Onderlinge afstemming

*solidariteit is voor
het natura-basispakket
essentieel*

wordt in de praktijk nog niet gezocht. Het ziet er dus naar uit dat wij onze stem nog meerdere keren moeten laten horen.

tandje dieper

In 2008 was er binnen DELA veel aandacht voor processen en procesmatig werken, onder het (eigenzinnig geformuleerde) adagium ‘tandje dieper’. Daarmee bedoelden we verder kijken dan je neus lang is en zorgen dat processen goed op elkaar aansluiten. Daar is hard en goed aan gewerkt. Veel processen zijn doorgenomen en met discipline opgepakt. Incasso, provisie, mutaties: alles is aangepakt. Toch gebiedt de eerlijkheid te zeggen dat je bij grote procesverbeteringen en automatiseringsslagen vaak eerst door een dal moet voordat je weer de volgende top kunt bereiken. Wij maken goede vorderingen, die wij vervolgens telkens weer evalueren zodat een beter kwaliteitsmanagement en een gezonde leercurve ontstaan. Dat wij op de goede weg zijn, blijkt onder meer uit de uitstekende score in een jaarlijks onderzoek onder assurantietussenpersonen naar de performance van levensverzekeringsmaatschappijen. Deze kritische doelgroep beoordeelde DELA voor het eerst en waardeerde onze ondersteuning met een ongekende top twee positie.

Een zeer geslaagd project was het opzetten van een geïntegreerd klachtenmanagement voor heel DELA, zowel voor de uitvaartverzekeringen als voor onze uitvaartverzorging. Zoals verwacht, leidde het tot meer klachten. Immers, door heldere procedures wordt het eenvoudiger om een klacht te melden en te registre-

ren. Tegelijkertijd gaat door een scherp klachtenmanagement de bewaking van een tijdige en adequate afhandeling met sprongen vooruit. Een goede afhandeling is uiteraard altijd mensenwerk, maar het begint met goede en helder afgestemde processen. Het besef is aanwezig dat een klant die een klacht meldt, ons feitelijk een kans biedt die we met beide handen moeten grijpen. Doen we dat, dan kun je vervolgens aangenaam worden verrast door complimenten na een goede afhandeling. Ook dat aantal is gestegen.

DELA DoegoedDag

Stichting DELA Fonds heeft een mooi tweede jaar gehad. Dat blijkt onder meer uit de foto's die dit jaarverslag omlijsten. Projecten worden beoordeeld door een onafhankelijke Raad van Toewijzing. Deze bestaat uit vertegenwoordigers namens de leden van DELA, een vertegenwoordiger namens de medewerkers en vertegenwoordigers van brede maatschappelijke verbanden. Deze raad heeft met enthousiasme meerdere keren vergaderd om de diverse aanvragen te beoordelen met de doelen van de stichting als leidraad. Tot op heden is strikt vastgehouden aan de eis dat een aanvraag ‘gesponsord’ moet worden door leden en/of medewerkers van DELA. Die moeten als het ware optreden als ambassadeurs voor het project. Niet alleen in woord, maar ook door actief vrijwilligerswerk bij de realisatie van het project.

In de geest van Stichting DELA Fonds heeft DELA ook als organisatie een project omarmd. Ongeveer tweehonderd medewerkers van DELA droegen een steentje

bij tijdens de DoegoedDag die op 14 november 2008 werd georganiseerd. Op die dag zijn de herinneringskampen uit de Tweede Wereldoorlog – Westerbork, Amersfoort en Vught – winterklaar gemaakt en zijn onderhoudswerkzaamheden verricht. Sommige medewerkers zaten 's ochtends al om vijf uur in de bus vanuit Maastricht om naar Westerbork af te reizen. De historische realiteit van deze kampen is indringend en indrukwekkend. Het past bovendien uitstekend bij de maatschappelijke taak van DELA om te helpen dat herinneringen worden bewaard en doorgegeven. Na een dag van hard ploeteren in mist en regen is iedereen, zoals dat heet, 'moe maar voldaan' huiswaarts gekeerd.

personeel en organisatie

het jaar van de manager

In 2008 is veel aandacht geschonken aan de rol van de leidinggevende. Wat wordt van een leidinggevende verwacht? Is dat duidelijk genoeg en waar liggen dan de sterkere en zwakkere punten? Via sessies met het gehele management, opleidingen en regulier overleg is hier aan gewerkt. Duidelijkheid geven, aanspreken en goed met feedback omgaan zijn van groot belang in het traject van Resultaat Gericht Werken waar DELA al een aantal jaren aan schaaft. Dat traject omvat een omvangrijk veranderingsproces, waarbij wij nauwlettend streven naar de juiste balans tussen zorgzaamheid en daadkracht. Ook in 2008 denken wij weer goede stappen te hebben gezet. Voor de fijnproevers wordt verwezen naar het Sociaal Jaarverslag waar de ervaringen van leidinggevend en medewerkers met het project 'Het jaar van de manager' de rode draad vormen.

Het ziekteverzuim is net onder de 4,5% gebleven, fractioneel hoger dan in vorige jaren. De verzuimfrequentie was wederom zeer laag. De activiteiten gericht op fitness en een gezonde levensstijl via het project 'DELA Vitaal' bleken na een enthousiaste start lastig te continueren. Dit op grote schaal begeleiden en daarbij grote groepen gemotiveerd te houden, bleek een te zware opgave. Vanaf 2009 gaan we dit stimuleren met een Fitpas voor alle medewerkers.

Ondernemingsraad en organisatie

Naast de reguliere vergaderingen had de Ondernemingsraad in 2008 twee extra vergaderingen. Gesproken is onder meer over de toepassing van de nieuwe beloningsregeling, de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten, wijzigingen in diverse regelingen, acquisities van uitvaartondernemingen en de gevolgen van de financiële crisis. Het laatste onderwerp stond uiteraard telkens op de agenda, maar méér opdat eenieder geïnformeerd zou blijven dan dat dit tot overleg aanleiding zou geven. De Ondernemingsraad spart ook regelmatig met de Directie en het management over ontwikkelingen in de markt. Daarbij is onder andere gesproken over de ontwikkelingen op het gebied van uitvaartverzekeringen. Na jaren van voorspoed is die markt voor DELA lastiger geworden. De Ondernemingsraad ziet in deze ook een samenhang met de kredietcrisis. Zij deelt de overtuiging dat de vraag naar transparante en eenvoudig uit te leggen producten en naar laagdrempelige, voor iedereen toegankelijke dienstverlening, alleen maar zal toenemen en stelt dat we de klant nog nadrukkelijker als vertrekpunt moeten nemen bij het inrichten van onze werkprocessen. Reputatie wordt steeds belangrijker en ook de Ondernemingsraad dringt er op aan dat wij onze maatschappelijke positie verder activeren en beklemtonen dat wij een coöperatie zijn.

in de kern is er een grote eensgezindheid omtrent de gevolgte en te varen koers

In de kern is er een grote eensgezindheid omtrent de gevolgte en te varen koers. Dat neemt natuurlijk niet weg dat de Ondernemingsraad de Directie en het management kritisch volgt in de uitoefening van de werkzaamheden. Maar ook in deze is de Directie erkentelijk voor de constructieve wijze waarop de dialoog telkens wordt aangegaan en de grote betrokkenheid bij DELA en bij waar DELA voor staat.

vooruitzichten

De vooruitzichten in financieel opzicht zijn uiteraard zeer ongewis. De financiële crisis zal eind 2009 naar verwachting nog zeker niet ten einde zijn en het is ook nog niet zeker of de financiële markten dan hun dieptepunt al achter de rug hebben.

Operationeel denken wij dat wij ook in 2009 wederom een redelijke groei zullen realiseren, die echter een paar procentpunten lager uit zal komen dan de ruime 10% van 2008. Het groeitempo in België hopen wij te kunnen voortzetten net als de groei van onze overlijdensrisicoverzekeringen in Nederland. De uitvaartverzekeringsmarkt zal in 2009 nog een roerige ontwikkeling doormaken, mede doordat het voor tussenpersonen een moeilijk jaar zal worden op andere terreinen. De verwachting is dat veel assurantiekantoren de deuren zullen moeten sluiten.

De klanttevredenheid denken wij ook in 2009 op het hoge niveau van de afgelopen jaren te kunnen handhaven. Door de kwaliteit en kracht van de coöperatie naar de voorgrond te halen, hopen wij die tevredenheid te kunnen verdiepen.

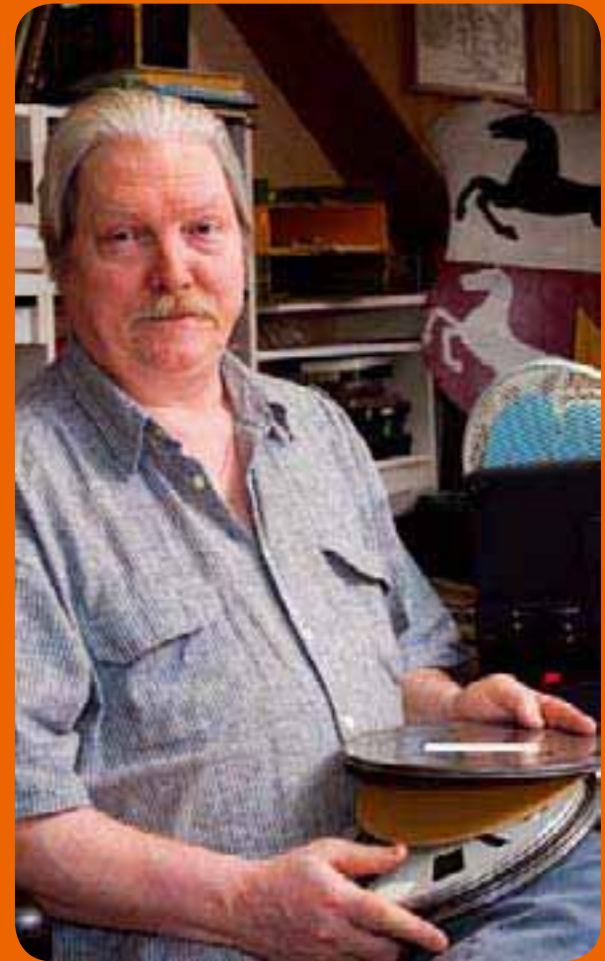
Wij menen dat de operationele resultaten zonder bijzondere baten en lasten zich positief blijven ontwikkelen. Over het totale resultaat is het moeilijk een inschatting te maken vanwege de grote aanhoudende onzekerheid op de financiële markten.

Wij zijn zeker niet pessimistisch gestemd, maar zullen - als het moet - klaarstaan voor nog slechtere tijden. Wij zijn ons zeer bewust van onze plichten als coöperatie voor onze verzekerden om ten alle tijden aan onze verplichtingen te blijven voldoen én van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als bestendige langetermijnbelegger. Geruggesteund door onze sterke solvabiliteitspositie zullen wij alles doen wat in ons vermogen ligt om sterker uit de kredietcrisis naar voren te komen.

door **de kwaliteit en de kracht** van de
coöperatie naar *de voorgrond* te halen, hopen wij
de **klanttevredenheid** te kunnen *verdiepen*

'Deze collectie films is ontstaan uit liefde van mijn vader en mij voor het verleden. Dankzij de digitale versies kunnen nu ook toekomstige generaties de films bewonderen.'

*Piet Burgsteyn:
digitaliseren van 8 mm-films over
Renkum in de jaren '50 en '60*

jaarrekening

geconsolideerde balans na winstbestemming

x € 1.000	ref.	2008		2007
activa				
vaste activa				
immateriële vaste activa	1		58.837	56.968
beleggingen	2			
onroerende zaken	2.1	1.225.445		1.070.068
geldleningen en effecten	2.2	1.488.540		1.782.572
deelnemingen	2.3	7.563		2.977
			2.721.548	2.855.617
financiële vaste activa	3		17.760	15.310
vaste bedrijfsmiddelen	4			
onroerende zaken in eigen gebruik	4.1	64.845		49.176
overige vaste bedrijfsmiddelen	4.2	25.974		23.745
			90.819	72.921
vlottende activa				
voorraden		2.066		2.140
vorderingen	5	154.053		76.603
liquide middelen	6	99.589		133.272
			255.708	212.015
			3.144.672	3.212.831
passiva				
eigen vermogen	7.1		577.682	840.139
aandeel derden	7.2		911	2.842
technische voorziening	8		2.071.494	1.902.702
voorzieningen	9		223.197	255.439
langlopende schulden	10		157.517	145.642
kortlopende schulden	11		113.871	66.067
			3.144.672	3.212.831

geconsolideerde winst- en verliesrekening

x € 1.000	ref.	2008		2007
baten				
premie-inkomen			224.461	202.298
opbrengsten uit beleggingen	14		(124.395)	162.998
opbrengst uitvaartverzorging			166.239	150.866
			<hr/>	<hr/>
af: interne omzet uitvaartverzorging			266.305	516.162
			(71.748)	(66.931)
			<hr/>	<hr/>
			194.557	449.231
lasten				
beleggingslasten	14	20.993		18.381
toevoeging technische voorziening	8	109.712		62.150
betaalde herverzekeringspremie	8	4.938		43.847
directe kosten uitvaartverzorging en uitkeringen		114.390		99.338
acquisitiekosten	15	38.867		34.250
apparaatskosten	16	88.283		87.558
goodwill	17	711		(1.768)
		<hr/>	<hr/>	<hr/>
			377.894	343.756
resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening				
			(183.337)	105.475
resultaat aandeel derden			(283)	(259)
winstdeling			(62.103)	(60.129)
herwaardering onroerende zaken			47.926	48.515
			<hr/>	<hr/>
resultaat voor belastingen				
			(197.797)	93.602
belastingen				
	18		48.412	(20.678)
			<hr/>	<hr/>
resultaat na belastingen				
			(149.385)	72.924
			<hr/>	<hr/>

geconsolideerd overzicht kasstromen

x € 1.000	2008	2007
kasstroom uit operationele activiteiten		
resultaat boekjaar	(149.385)	72.924
afschrijving immateriële vaste activa	5.455	3.268
afschrijving vaste bedrijfsmiddelen	8.838	6.693
toevoeging technische voorziening	168.792	116.269
waardemutaties beleggingen gecorrigeerd voor latente belastingen	141.333	24.387
mutatie overige voorzieningen	(657)	3.340
mutatie voorraden	74	(104)
mutatie vorderingen	(77.450)	1.789
mutatie kortlopende schulden	47.804	(31.446)
mutatie financiële vaste activa	(2.450)	6.277
	<hr/>	<hr/>
totaal kasstroom uit operationele activiteiten	142.354	203.397
	<hr/>	<hr/>
kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		
investeringen en aankopen:		
beleggingen in immateriële vaste activa	(7.324)	(14.587)
beleggingen in onroerende zaken	(124.729)	(13.904)
beleggingen in geldleningen en effecten	(786.468)	(988.942)
vaste bedrijfsmiddelen	(27.330)	(18.499)
overige financiële beleggingen	(4.586)	(2.518)
	<hr/>	<hr/>
	(950.437)	(1.038.450)
	<hr/>	<hr/>
desinvesteringen, aflossingen en verkopen:		
beleggingen in onroerende zaken	17.278	3.878
beleggingen in geldleningen en effecten	746.584	881.591
vaste bedrijfsmiddelen	594	128
	<hr/>	<hr/>
	764.456	885.597
	<hr/>	<hr/>
totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten	(185.981)	(152.853)
	<hr/>	<hr/>
<i>vervolg tabel op volgende pagina</i>		

x € 1.000	2008	2007
<i>vervolg vorige tabel</i>		
kasstroom uit financieringsactiviteiten		
mutatie minderheidsbelang	(1.931)	457
mutatie langlopende schulden	11.875	11.333
totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	9.944	11.790
mutatie liquide middelen	(33.683)	62.334
liquide middelen op 1 januari	133.272	70.938
liquide middelen op 31 december	99.589	133.272

toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, Boek 2, Titel 9. Voor de verantwoording van de activa en passiva van de verzekeringsactiviteiten zijn hierbij de bepalingen van afdeling 15 in aanmerking genomen.

stelselwijziging

Met ingang van 1 januari 2008 is RJ 213 van toepassing op verzekeraars. Dientengevolge dient de jaarlijkse herwaardering van beleggingen in onroerende goederen in de winst- en verliesrekening te worden opgenomen. Deze stelselwijziging heeft geen invloed op het vermogen; in de winst- en verliesrekening is deze stelselwijziging als volgt verwerkt:

	2008	2007
herwaardering onroerende zaken onder aftrek van belastinglatentie	35.705	35.508

grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde financiële gegevens omvatten DELA Coöperatie voor het Verzekeren en Verzorgen van Begraffenissen en Crematies U.A. te Eindhoven en haar dochtermaatschappijen, die met haar een organisatorische en economische eenheid vormen. In dit verslag wordt volstaan met de afkorting DELA Coöperatie. Hierbij zijn onderlinge vorderingen, schulden en transacties, waaronder begrepen ongerealiseerde winsten, geëlimineerd. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen

zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen van DELA Coöperatie. Onder de overige gegevens is de tabel met groepsmaatschappijen opgenomen.

Op 1 juli 2008 heeft groepsmaatschappij DELA Holding N.V. de resterende 3,9% aandelen in DELA Holding Belgium N.V. verkregen.

Op 16 december 2008 heeft groepsmaatschappij DELA Uitvaartverzorging B.V. met terugwerkende kracht tot 1 januari 2008 100% van de aandelen in Holding De Wit B.V. te Zevenaar (inclusief haar dochtermaatschappijen) verkregen. De balansen en exploitatie resultaten van deze vennootschappen zijn volledig geconsolideerd.

Groepsmaatschappij DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V. heeft De Lintvoeg B.V. overgenomen, inmiddels genaamd DELA Vastgoedmanagement B.V. Groepsmaatschappij DELA Verzekeringen N.V. heeft Immo Services N.V. overgenomen, inmiddels genaamd DELA Enterprises N.V.

Groepsmaatschappij Goetzee Uitvaartverzorging B.V. heeft op 24 juli 2008 de activiteiten van 't Clingendaelhuys (uitvaartonderneming Vierling/Hofstra) te 's Gravenhage overgenomen.

Groepsmaatschappij DELA Holding Belgium N.V. heeft per 10 juli 2008 de aandelen van Jef Sneyders BVBA overgenomen, welke vennootschap intra-groep gefuseerd is en daarmee opgeheven. De aandelen van

Werbrouck BVBA zijn op 30 oktober 2008 verkregen. Ook heeft zij op 19 november 2008 alle aandelen verworven van Rongé BVBA. Voorts zijn de aandelen van Begrafenissen Severens N.V. op 4 december 2008 verworven. Ten slotte zijn de aandelen van Marc Barthels N.V. op 31 december 2008 verkregen. Deze overnames zijn vanaf de datum van verwerving in de jaarrekening meegenomen.

acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschappen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de betreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of equivalent dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde (inclusief handelsnamen) van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen en indien de maatschappij slechts gehouden wordt om te worden vervreemd.

het opmaken van de jaarrekening

Teneinde een goed inzicht te verkrijgen in de financiële positie en het gerealiseerde resultaat zijn, conform art. 362 lid 4 BW 2 titel 9, de balans en de winst- en verliesrekening ten opzichte van de wettelijk voorgeschreven modellen enigszins aangepast. De gewijzigde presentatie betreft voornamelijk het in de balans apart vermelden van de beleggingen en de technische voorziening.

Aangezien de enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2008 van DELA Coöperatie is verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening, is volstaan met weergave van een beknopte winst- en verliesrekening in overeenstemming met artikel 2:402 BW.

Alle bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. De in deze jaarrekening tussen haakjes opgenomen getallen zijn negatief.

In de bijlagen is nadere financiële informatie verstrekt over de operationele activiteiten.

algemene grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

Waardering van activa en passiva geschiedt tegen verkrijgingsprijs tenzij anders vermeld; waar nodig, is voor vorderingen een voorziening getroffen. Beleggingen en schulden in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum.

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de omzet - bestaande uit premie-inkomen, opbrengsten uit beleggingen en uit uitvaartverzorging - en de kosten en andere lasten over het jaar.

Winsten op transacties worden genomen in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd; verliezen (ook ongerealiseerde) worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn. Ongerealiseerde koerswinsten op aandelen worden na aftrek van een eventuele belasting-latentie toegevoegd aan de herwaarderingsreserve. Transacties in vreemde valuta gedurende het boekjaar zijn in de winst- en verliesrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangen en betaalde rente, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

grondslagen van waardering van activa en passiva

activa

immateriële vaste activa

De bij acquisities verworven handelsnamen en verzekeringsportefeuilles zijn gewaardeerd tegen de op moment van verkrijging vastgestelde reële waarde. Deze waarde is bepaald op basis van het bedrag dat betaald zou worden tussen onafhankelijke partijen die ter zake goed geïnformeerd zijn en tot transactie bereid zouden zijn. Daarna wordt over deze waarde afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur op basis van een vast percentage van 5% per jaar.

beleggingen onroerende zaken

De beleggingen in onroerende zaken zijn zaken die worden aangehouden om huuropbrengsten en waardeverhogingen te realiseren. Deze worden gewaardeerd op de individuele marktwaarde, vast te stellen door externe deskundigen. Deze taxaties worden zodanig uitgevoerd, dat na verloop van vijf jaren alle onroerende zaken éénmaal zijn getaxeerd. Aankopen gedurende het jaar worden geacht tegen taxatiewaarde te hebben plaatsgevonden. Deze waarde wordt extern getoetst. De taxatiewaarden worden jaarlijks aangepast op basis van de huurprijsontwikkeling.

Waardeveranderingen van op marktwaarde gewaardeerde onroerende zaken worden verwerkt in de winst- en -verliesrekening en via de winstbestemming toegevoegd aan de herwaarderingsreserve; daarbij is met latente belastingen rekening gehouden.

geldleningen en effecten

geldleningen

De geldleningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde of lagere verkrijgingsprijs. (Dis)agio bij verwerving wordt direct respectievelijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Obligaties zijn gewaardeerd tegen aflossingswaarde. Agio, betaald bij verwerving, wordt direct ten laste van het resultaat gebracht. Aandelen zijn gewaardeerd op beurskoers per balansdatum. Derivaten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. De marktwaarde is het bedrag waarvoor deze financiële instrumenten worden verhandeld. Niet-beursgenoteerde effecten worden gewaardeerd op marktwaarde voor zover deze betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien de marktwaarde van effecten niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Ongerealiseerde koerswinsten ten opzichte van de verkrijgingsprijs worden na aftrek van een eventuele belastinglatentie toegevoegd aan de herwaarderingsreserve. Ongerealiseerde koersverliezen worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

De koersontwikkelingen worden per fonds bijgehouden. Aangezien derivaten niet zijn aangemerkt als afdekkingsinstrument, worden waardeveranderingen in

de marktwaarde van dergelijke instrumenten direct opgenomen in de winst- en verliesrekening.

deelnemingen

Deelnemingen waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd conform de vermogensmutatie-methode, zoveel mogelijk bepaald volgens de grondslagen van deze jaarrekening, aan de hand van de meest recente gegevens van de betreffende onderneming. Op basis hiervan wordt tevens het aandeel in de resultaten van deze onderneming in de geconsolideerde winst- en verliesrekening verantwoord onder resultaat deelnemingen. Dividend wordt in mindering gebracht op de waarde van de deelneming in het jaar van ontvangst. Overige deelnemingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere realiseerbare waarde.

financiële vaste activa

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en de passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in de komende jaren geldende tarieven, voor zover reeds bij wet vastgesteld, rekening houdend met inschattingen omtrent inbaarheid op korte termijn.

vaste bedrijfsmiddelen

onroerende zaken in eigen gebruik

De waardering van deze onroerende zaken, in hoofdzaak crematoria en uitvaartcentra, geschiedt tegen de aanschafwaarde minus afschrijvingen, rekening houdend met een eventuele afwaardering op basis van een lagere indirecte opbrengstwaarde. De afschrijvingen geschieden op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde van 3% per jaar. Op grond wordt niet afgeschreven.

overige vaste bedrijfsmiddelen

De overige vaste bedrijfsmiddelen, inventarissen en auto's, zijn opgenomen tegen de aanschafwaarde verminderd met afschrijvingen op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde. De afschrijvingspercentages variëren van 10% tot 50%.

bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door DELA wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het vast actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Indien wordt vastgesteld dat een in het verleden verantwoorde bijzondere waardevermindering niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

voorraden

Voorraden rouwgoederen en detailhandelsvoorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurrantheid van de voorraden.

passiva

aandeel derden

Dit betreft het aandeel van derden in de netto vermogenswaarde van de geconsolideerde meerderheidsdeelnemingen.

technische voorziening

De technische voorziening betreft de contante waarde van de toekomstige verplichtingen verminderd met de contante waarde van de in de toekomst te ontvangen netto-premies. De berekening, welke geschiedde volgens de zuivere netto-methode tegen 2,75% interest en op basis van de overlevingstafel GBMV 1995-2000 is gecertificeerd door Watson Wyatt Insurance Consulting B.V., actuarissen te Amstelveen. Ten aanzien van enkele kleinere technische voorzieningen worden afwijkende grondslagen gehanteerd. De geactiveerde acquisitiekosten worden op de voorziening in mindering gebracht.

voorzieningen

latente belastingverplichtingen

De voorziening in Nederland is berekend op basis van het nominale tarief (25,5%) over het verschil tussen het fiscale en commerciële vermogen en heeft voornamelijk betrekking op de fiscaal afwijkende waardering van onroerende zaken, geldleningen en effecten alsmede op de fiscale egalisatiereserve. In België is het nominale tarief van 33,99% gehanteerd.

pensioenen

DELA Coöperatie kent een basispensioenregeling, welke gebaseerd is op een geïndexeerd middelloonstelsel. Deze pensioenverplichtingen zijn ondergebracht in een gesepareerd depot bij een externe pensioenverzekeraar. De gevormde voorzieningen betreffen enerzijds in het verleden ingegane verplichtingen tegenover oud-personeelsleden uit hoofde van de VUT, anderzijds een voorziening welke is gevormd uit hoofde van de overgangsmaatregelen door de vervanging van de oude VUT- en pensioenregeling door de nieuwe basispensioenregeling. De gehanteerde actuariële methode staat bekend als 'Projected Unit Credit Methode'. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen, overlevings- en arbeidsongeschiktheidskansen en dergelijke.

Als lange termijn beleggingsrendement is 4% (2007: 5,3%) aangehouden en voor algemene salarisstijging respectievelijk indexatie in-actieven 2% per jaar. De overlevingstafels GBM/V 1995-2000 en de arbeidsongeschiktheidstafel GMD 1994 maal 25% zijn toegepast. Tevens is rekening gehouden met carrièrestijging. De aldus berekende verplichting is contant gemaakt tegen 4% per ultimo 2008 (5,3% ultimo 2007).

ambtsjubilea

De gehanteerde actuariële methode staat bekend als 'Projected Unit Credit Methode'. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen, overlevings- en arbeidsongeschiktheidskansen en der-

gelijke. Als lange termijn beleggingsrendement is 4% (2007: 5,3%) aangehouden en voor algemene salarisstijging respectievelijk indexatie in-actieven 2% per jaar. De overlevingstafels GBM/V 1995-2000 en de arbeidsongeschiktheidstafel GMD 1994 maal 25% zijn toegepast. Tevens is rekening gehouden met carrièrestijging. De aldus berekende verplichting is contant gemaakt tegen 4% per ultimo 2008 (5,3% ultimo 2007).

groot onderhoud

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de onroerende zaken in eigen gebruik is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

grondslagen voor bepaling van het resultaat

Rentebaten en -lasten worden tijdsevenredig verwerkt. Kosten worden bepaald op historische basis tenzij anders vermeld en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Onder acquisitiekosten wordt begrepen provisies, reclame- en andere verkoopkosten. Acquisitiekosten (voornamelijk provisies) inzake verzekeringsproducten welke gedurende een langere periode dan drie jaar van het betreffende verkoopkanaal kunnen worden teruggevorderd, worden geactiveerd en in 10 jaar afgeschreven ten laste van het resultaat.

Apparaatskosten bestaan uit kosten van het eigen uitvaartverzorgingsbedrijf, inclusief exploitatiekosten van crematoria en uitvaartcentra, alsmede uit beheers- en personeelskosten. Winstdeling wordt toegekend indien de solvabiliteitspositie het toelaat en wordt actuariel berekend.

De belasting over het resultaat wordt berekend door toepassing van het nominale belastingpercentage over het resultaat van het boekjaar, rekening houdend met vrijgestelde winstbestanddelen en niet aftrekbare kostenbestanddelen.

risico's

risicobeheer

DELA Coöperatie inventariseert periodiek de hieronder genoemde risicocategorieën en de gevoeligheid van het eigen vermogen wordt gemeten voor stochastische en deterministische scenario's. Daartoe is een intern risicomodel ontwikkeld.

prijrisico

DELA Coöperatie loopt risico's ten aanzien van de waardering van onroerende zaken, effecten en derivaten, opgenomen onder beleggingen. DELA Coöperatie bewaakt deze risico's doordat vastgelegde beleggingsafspraken periodiek gevolgd worden.

renterisico

DELA Coöperatie loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder geldleningen, effecten en liquide middelen) en over rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor de vorderingen en de schulden met variabele renteaftspraken loopt DELA Coöperatie risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt DELA Coöperatie een renterisico. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten ten aanzien van het renterisico gecontracteerd. Voor bepaalde vastrentende schulden (schulden aan kredietinstellingen)

heeft DELA Coöperatie renteswaps gecontracteerd, zodat zij variabele rente ontvangt en vaste rente betaalt. Op balansdatum bedroeg de marktwaarde van deze renteswaps bijna € 4,1 miljoen negatief. Aangezien de swap tot einde looptijd wordt aangehouden is deze waarde niet in de balans verwerkt.

kredietrisico

DELA Coöperatie heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

inflatierisico

De verzekeringverplichtingen inzake het natura-uitvaartproduct (DELA UitvaartPlan geheten) en de zogenaamde plusverzekeringen zijn aan inflatie onderhevig als gevolg van prijsontwikkelingen van uitvaartkosten die onderdeel vormen van het desbetreffende verzekerde pakket.

De financiering van deze inflatie wordt in beginsel gedragen door de verzekerde, normaliter via de van de verzekeraar te ontvangen winstdeling. Mocht deze ontoereikend zijn, dan wordt een extra premieverhoging van de verzekerde gevraagd.

1 immateriële vaste activa

	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
boekwaarde per 1 januari		
aanschafwaarde	68.285	53.698
afschrijvingen	(11.317)	(8.049)
	56.968	45.649
mutaties		
afschrijvingen	(5.455)	(3.268)
verwerving handelsnamen en verzekeringsportefeuilles als gevolg van acquisities	7.324	14.587
	1.869	11.319
boekwaarde per 31 december		
aanschafwaarde	75.609	68.285
afschrijvingen	(16.772)	(11.317)
	58.837	56.968

2 beleggingen

2.1 onroerende zaken	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
actuele waarde per 1 januari	1.070.068	1.011.527
mutaties		
desinvesteringen	(17.278)	(3.878)
investeringen	124.729	13.904
waardemutatie onroerende zaken	47.926	48.515
	155.377	58.541
actuele waarde per 31 december	1.225.445	1.070.068
kostprijs per 31 december	797.066	669.402
<p>Alle panden zijn per ultimo 2008 gewaardeerd op actuele waarde. Taxaties zullen blijven plaatsvinden zodanig dat in een periode van vijf jaar alle onroerende zaken worden getaxeerd. De in 2008 uitgevoerde taxaties hebben geresulteerd in een waardevermeerdering van € 34 miljoen van de desbetreffende onroerende zaken. De taxaties van voorafgaande boekjaren zijn aangepast op basis van de huurprijsontwikkeling. Dit heeft geresulteerd in een waardevermeerdering van € 14 miljoen.</p>		

2.2 geldleningen en effecten	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
geldleningen	266.216	178.380
effecten	1.222.324	1.604.192
	1.488.540	1.782.572

geldleningen

	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
boekwaarde per 1 januari	178.380	251.874
verwervingen	108.800	42
aflossingen en vervreemdingen	(10.675)	(53.248)
	<hr/>	<hr/>
aflossingen komend boekjaar	276.505	198.668
	(10.289)	(20.288)
	<hr/>	<hr/>
boekwaarde per 31 december	266.216	178.380
	<hr/>	<hr/>
<p>Het betreft 69 leningen, in grootte oplopend tot € 52 miljoen. De rentevoet van deze leningen varieert van 3,75% tot 8,28% per jaar. De actuele waarde van de geldleningen is circa 1% (2007: 4%) hoger dan de nominale waarde.</p>		

effecten

	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
- obligaties	327.067	293.947
- aandelen	714.228	1.155.479
- overige effecten	181.029	154.766
	<u>1.222.324</u>	<u>1.604.192</u>
<p>De beurswaarde van de obligaties is zo'n 2% lager (2007: 3% hoger) dan de boekwaarde. Onder aandelen is geen bedrag (2007: € 1,8 miljoen) aan derivaten begrepen, waarmee effectief geen positie op de aandelenmarkten wordt ingenomen (2007: € 24,6 miljoen). Er wordt geen kasgeld (2007: € 11,4 miljoen) aangehouden ter dekking van het risico van waarde-daling van de onderliggende waarden.</p>		
	2008	2007
Het verloop van de post effecten is als volgt:		
stand per 1 januari 2008	1.604.192	1.523.709
verwervingen	677.668	975.101
verwerving als gevolg van acquisities	0	6.467
aflossingen en vervreemdingen	(725.620)	(800.723)
waardemutatie effecten	(333.916)	(100.362)
boekwaarde per 31 december	<u>1.222.324</u>	<u>1.604.192</u>
kostprijs per 31 december	<u>1.249.106</u>	<u>1.466.238</u>

2.3 deelnemingen	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
Uitvaartvereniging Noordhollandse Coöperatie	2.505	2.505
Werbrouck BVBA	1.134	0
Begrafenissen Severeyns NV	1.745	0
Rongé BVBA	1.690	0
NV Societe d'Etude et de Service pour la Cremation	489	472
	<u>7.563</u>	<u>2.977</u>
	2008	2007
Het verloop van de deelnemingen is als volgt:		
boekwaarde per 1 januari		
aanschafwaarde	2.678	173
cumulatieve mutaties	299	286
	<u>2.977</u>	<u>459</u>
mutaties		
resultaat deelneming	17	13
verwervingen als gevolg van acquisities	4.569	2.505
	<u>4.586</u>	<u>2.518</u>
boekwaarde per 31 december		
aanschafwaarde	7.247	2.678
cumulatieve mutaties	316	299
	<u>7.563</u>	<u>2.977</u>

3 financiële vaste activa

	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	15.310	21.587
vrijval ten gunste/ toevoeging ten laste van het resultaat	2.450	(6.277)
stand per 31 december	17.760	15.310

De financiële vaste activa hebben betrekking op de latente belastingvordering ten aanzien van pensioenen en activering eerste kosten. De post financiële vaste activa ultimo 2008 is voor circa € 2 miljoen kortlopend (2007: € 2 miljoen).

4 vaste bedrijfsmiddelen

4.1 onroerende zaken in eigen gebruik	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
boekwaarde per 1 januari		
aanschafwaarde	82.445	75.097
afwaarderingen	(2.362)	(2.362)
cumulatieve afschrijvingen	(30.907)	(28.697)
	49.176	44.038
mutaties		
afschrijvingen	(3.539)	(2.210)
desinvesteringen	(250)	0
investeringen	7.714	2.378
verwerving als gevolg van acquisities	11.744	4.970
	15.669	5.138
boekwaarde per 31 december		
aanschafwaarde	101.687	82.445
afwaarderingen	(2.362)	(2.362)
cumulatieve afschrijvingen	(34.480)	(30.907)
	64.845	49.176

4.2 overige vaste bedrijfsmiddelen	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
boekwaarde per 1 januari		
aanschafwaarde	60.592	52.945
cumulatieve afschrijvingen	(36.847)	(35.740)
	23.745	17.205
mutaties		
afschrijvingen	(5.299)	(4.483)
desinvesteringen	(344)	(128)
investeringen	7.305	10.455
verwerving als gevolg van acquisities	567	696
	2.229	6.540
boekwaarde per 31 december		
aanschafwaarde	68.120	60.592
cumulatieve afschrijvingen	(42.146)	(36.847)
	25.974	23.745

5 vorderingen

	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
aflossingen en te ontvangen interest	25.396	37.253
vennootschapsbelasting	83.032	5.522
overige belastingen en premies sociale verzekeringen	1.726	733
overige vorderingen en overlopende activa	43.899	33.095
	<u>154.053</u>	<u>76.603</u>

6 liquide middelen

Deze post is inclusief € 3,3 miljoen (2007 € 77 miljoen) aan deposito's.

7.1 eigen vermogen

Voor de toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar de enkelvoudige jaarrekening van DELA Coöperatie.

7.2 aandeel derden

Dit betreft het aandeel van derden in In Pace Uitvaartverzekeringen B.V., Cremation Hainault S.A., Brok-DELA Holding B.V. en Golden Jaffa Holding B.V. In 2007 had dit aandeel tevens betrekking op DELA Holding Belgium N.V.

8 technische voorziening

	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
technische voorziening DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V.		
- bruto	2.010.611	1.860.434
- herverzekeringsdeel	(44.500)	(41.728)
technische voorziening DELA Verzekeringen N.V.		
- bruto	219.875	184.336
- herverzekeringsdeel	(89.188)	(79.080)
- winstdeling en korting	1	344
- geactiveerde acquisitiekosten	(25.305)	(21.604)
	<u>2.071.494</u>	<u>1.902.702</u>
Met ingang van 1 januari 2007 is 2,5% van de portefeuille naturaverzekeringen met levenslange premiebetaling herverzekerd bij Scor Vie. In 2009 is het herverzekeringscontract beëindigd.		
	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	1.902.702	1.786.433
overname verzekeringsportefeuille Sint Barbara	0	(2.451)
verwerving als gevolg van acquisities	687	9.421
toevoeging ten laste van de winst- en verliesrekening van DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V.:		
- uit premies	88.074	80.033
- winstdeling	62.103	60.129
- herverzekeringsdeel	(2.772)	(41.728)
toevoeging ten laste van de winst- en verliesrekening van DELA Verzekeringen N.V.		
- bruto	34.518	30.875
- herverzekeringsdeel	(10.108)	(6.827)
- geactiveerde acquisitiekosten	(5.948)	(13.843)
- afschrijving geactiveerde acquisitiekosten	2.247	862
overige winstdeling	(9)	(202)
stand op 31 december	<u>2.071.494</u>	<u>1.902.702</u>
Het solvabiliteitspercentage voor DELA Natura uitvaartverzekering N.V. bedraagt voor 2008 780% (2007: 1.222%). Voor DELA Verzekeringen N.V. bedraagt dit percentage 191% (2007: 252%) en voor DELA Uitvaartzorg Verzekering N.V. 389% (2007: 123%)		

9 voorzieningen

	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
voorziening latente belastingen	209.975	241.866
pensioenen	10.783	10.752
ambtsjubilea	320	315
groot onderhoud	2.119	2.506
	<u>223.197</u>	<u>255.439</u>

9.1 latente belastingverplichtingen	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	241.866	241.245
vrijval ten gunste van het resultaat	(1.276)	(1.759)
verwerving als gevolg van acquisities	970	773
waardemutatie aandelen	(43.781)	(16.163)
waardemutatie overige effecten	13	5.594
waardemutatie onroerende zaken	12.183	12.176
stand per 31 december	<u>209.975</u>	<u>241.866</u>

9.2 pensioenen	2008	2007
De specificatie luidt als volgt:		
verplichtingen inzake toegezegde VUT- en prepensioenverplichtingen	3.768	4.022
pensioenaanspraken inzake de toegezegd-pensioenregeling	5.955	6.244
	9.723	10.266
pensioenaanspraken inzake de toegezegde bijdrageregelingen	1.060	486
	10.783	10.752
De mutaties in de pensioenvoorziening uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen zijn als volgt:		
stand per 1 januari	10.266	10.428
toegerekende pensioenlasten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen	3.639	3.495
betaalde pensioenpremies	(4.182)	(3.657)
stand per 31 december	9.723	10.266
de pensioenaanspraken zijn per 31 december als volgt samengesteld:		
contante waarde van toegelkende pensioenaanspraken waartegen beleggingen worden aangehouden	62.114	59.213
reële waarde van de beleggingsfondsen	(53.198)	(53.900)
contante waarde van toegelkende pensioenaanspraken waartegen geen beleggingen worden aangehouden	8.916	5.313
nog niet in het resultaat verwerkte actuariële resultaten	807	4.953
netto pensioenaanspraken	9.723	10.266
<i>vervolg tabel op volgende pagina</i>		

9.2 pensioenen	2008	2007
<i>vervolg vorige tabel</i>		
De samenstelling van de pensioenlasten in de winst- en verliesrekening is als volgt:		
in boekjaar verdiende pensioenaanspraken	3.350	3.404
toegerekende interest	3.082	2.597
verwachte opbrengst fondsenbeleggingen	(2.793)	(2.506)
	<hr/>	<hr/>
pensioenlasten op grond van de toegezegd-pensioenregeling	3.639	3.495
pensioenlasten op grond van de toegezegde bijdrageregeling	1.430	968
	<hr/>	<hr/>
totale pensioenlasten	5.069	4.463
	<hr/>	<hr/>
Van de pensioenlasten is 4.183 (2007: 3.698) opgenomen onder de personeelskosten en 886 (2007: 765) onder de apparaatskosten. De werkelijke opbrengsten uit hoofde van fondsbeleggingen bedroegen (2.558) in 2008 (386 in 2007).		

9.3 ambtsjubilea	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	315	336
diensttijdlasten	57	(8)
actuariële onttrekking ten gunste van het resultaat	(52)	(13)
	<hr/>	<hr/>
stand per 31 december	320	315
	<hr/>	<hr/>

9.4 groot onderhoud	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	2.506	2.293
toevoeging ten laste van het resultaat	290	394
	<hr/>	<hr/>
betaalde onderhoudskosten	2.796 (677)	2.687 (181)
stand per 31 december	<hr/> 2.119	<hr/> 2.506

10 langlopende schulden

	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
herverzekerde verplichtingen	54.684	51.647
depositofonds	53.029	45.247
schulden aan kredietinstellingen	49.804	48.748
	<hr/>	<hr/>
	157.517	145.642

10.1 herverzekerde verplichtingen

De herverzekeraars van DELA Verzekeringen N.V. zijn verplicht het herverzekerd belang in contanten bij DELA Verzekeringen N.V. te deponeren. Over het depot wordt een rente vergoed van 3,75 tot 4,75% per jaar. De herverzekeraar van DELA RE S.A., zijnde Scor Vie, heeft een depot aangehouden tegen 4%.

10.2 depositofonds	2008	2007
Dit betreft stortingen door cliënten ten behoeve van de toekomstige verzorging van de uitvaart. Deze deposito's zijn tussentijds niet opvraagbaar.		
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	45.247	39.042
bijgeschreven rente	1.292	1.347
ontvangen stortingen	8.880	6.574
verwerving als gevolg van acquisities	0	340
aangewend voor uitvaartverzorging	55.419 (2.390)	47.303 (2.056)
stand per 31 december	53.029	45.247
Over de gestorte bedragen wordt rente vergoed. De rente wordt berekend over de stand ultimo boekjaar. Voor 2008 variëren de van toepassing zijnde rentepercentages van 2,4% tot 3,5%.		

10.3 schulden aan kredietinstellingen

Het betreft opgenomen leningen van dochterondernemingen bij kredietinstellingen.

De looptijden variëren van 5 tot 30 jaar. De van toepassing zijnde rentepercentages variëren van 3,2% tot 6,1%. DELA Uitvaartverzorging B.V. staat daarbij garant voor leningen van dochterondernemingen ten bedrage van € 2.630 (2007: € 2.630).

Op 23 december 2008 is het rekening-courantkrediet met € 65 miljoen uitgebreid in verband met de aankoop van vastgoed, het Lijnbaancomplex te Rotterdam. Dit bedrag was per ultimo 2008 echter nog niet opgenomen.

Als zekerheden zijn ondermeer verstrekt:

- krediethypotheek van € 65 miljoen op enkele specifieke onroerende zaken in Hoofddorp, Eindhoven en Maastricht;
- pandrecht op effecten met een minimale waarde van € 54,7 miljoen.

11 kortlopende schulden

x € 1.000	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
crediteuren	7.902	15.155
vennootschapsbelasting	3.279	3.046
overige belastingen en premies sociale verzekeringen	382	4.187
te betalen intrest belastingprocedure	297	480
nog te betalen uitvaartkosten en verzekeringsuitkeringen	16.089	12.005
vooruit ontvangen huren	761	7.604
gift Stichting DELA Fonds	500	500
kortlopend deel van langlopende schulden	1.196	3.518
vooruitontvangen premie	39.580	0
overige schulden en overlopende passiva	43.885	19.572
	<u>113.871</u>	<u>66.067</u>

12 niet uit de balans blijkende verplichtingen

onroerende zaken

Er zijn verplichtingen aangegaan voor circa € 17 miljoen (2007: € 16 miljoen) inzake beleggingen in onroerende zaken.

overige effecten

Inzake beleggingen in overige effecten zijn geen verplichtingen aangegaan (2007: € 7 miljoen).

aansprakelijkheidsstelling

Door DELA Coöperatie is ten behoeve van in de consolidatie betrokken dochterondernemingen een aansprakelijkheidsstelling afgegeven zoals bedoeld in artikel 2:403 BW. De betreffende dochterondernemingen zijn opgenomen in de overige gegevens.

DELA Coöperatie vormt met haar dochtermaatschappijen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Op grond van de invorderingswet zijn de coöperatie en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting. De betreffende dochterondernemingen zijn opgenomen in de overige gegevens.

herverzekering

In december 2008 is besloten de (intragroep-)herverzekeringsactiviteiten van DELA RE S.A. te Luxemburg te beëindigen. De in Luxemburg opgebouwde voorzieningen worden in 2009 overgedragen aan DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V. Het herverzekeringscontract met Scor Vie wordt eveneens per 1 januari 2009 beëindigd.

13 opbrengsten geografisch

	2008	2007
premie-inkomen Nederland	194.615	175.916
opbrengst uitvaartverzorging Nederland	120.322	109.718
totaal Nederland	314.937	285.634
premie-inkomen België	29.846	26.382
opbrengst uitvaartverzorging België	45.917	41.148
totaal België	75.763	67.530

14 netto resultaat beleggingen

	2008	2007
De specificatie luidt als volgt:		
bruto opbrengsten beleggingen:		
onroerende zaken	73.523	67.268
rente geldleningen	9.670	12.190
dividenden en rente-effecten	50.180	52.817
(on)gerealiseerde waardemutaties effecten (incl. agio)	(268.651)	20.802
overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten	10.883	9.921
	(124.395)	162.998
beleggingslasten:		
kosten groot onderhoud	1.949	1.482
overige kosten	11.275	10.117
overige rentelasten	7.769	6.782
	20.993	18.381
netto resultaat beleggingen	(145.388)	144.617

15 acquisitiekosten

	2008	2007
De specificatie luidt als volgt:		
personeelskosten	9.570	7.882
provisie derden	7.334	15.346
overige acquisitiekosten	25.664	24.003
geactiveerde acquisitiekosten	(3.701)	(12.981)
	<u>38.867</u>	<u>34.250</u>

16 apparaatskosten

	2008	2007
De specificatie luidt als volgt:		
personeelskosten	44.567	39.875
mutatie voorziening pensioenen	886	765
mutatie voorziening ambtsjubilea	5	(21)
overige kosten	36.870	43.171
afschrijvingen handelsnamen en overige immateriële vaste activa	5.455	3.268
gift Stichting DELA Fonds	500	500
	<u>88.283</u>	<u>87.558</u>
In de overige kosten zijn accountantskosten voor DELA Coöperatie opgenomen voor een totaal bedrag van € 178.000 (2007: € 170.000)		

17 goodwill

	2008	2007
De specificatie luidt als volgt:		
Sint Barbara	0	(2.451)
Onderlinge Waarborgmaatschappij Voorst U.A.	165	628
DELA Enterprises N.V.	344	55
overige acquisities	202	0
	<u>711</u>	<u>(1.768)</u>
De goodwill voor Sint Barbara in 2007 van negatief 2.451 betrof een correctie op de goodwill van 2006 als gevolg van het aanpassen van de grondslagen van de technische voorziening.		

18 belastingen

	2008	2007
De belastingen kunnen als volgt worden toegelicht:		
resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na winstdeling en herwaardering voor belasting	(197.514)	93.861
belastingen	48.412	(20.678)
effectief belastingtarief	(24,5)%	22,0%
toepasselijk belastingtarief	25,5%	25,5%
De geconsolideerde effectieve belastingdruk voor 2008 is (24,5)% (2007: 22,0%). Het verschil met de nominale belastingdruk wordt in hoofdzaak veroorzaakt door verschillen in tarief bij buitenlandse dochterondernemingen alsmede niet aftrek-bare kosten c.q. niet belaste inkomsten. Bij een buitenlandse dochteronderneming bestaat een fiscaal compensabel verlies van ruim € 140 miljoen. Voorzichtigheidshalve is hiervoor geen (latente) vordering opgenomen.		

19 personeelskosten

	2008	2007
De totale personeelskosten zijn als volgt nader te specificeren:		
salaris	43.087	37.274
sociale lasten	6.867	6.785
pensioen	4.183	3.698
	<hr/>	<hr/>
	54.137	47.757
	<hr/>	<hr/>

20 werknemers

Gedurende 2008 had DELA Coöperatie tezamen met haar groepsmaatschappijen gemiddeld 1.183 (2007: 1.103) werknemers in dienst, waarvan 256 (2007: 229) werknemers in België.

21 bestuurders en commissarissen

De bezoldiging van de bestuurders kent een vaste en een variabele component. De directie ontvangt geen representatievergoeding noch aandelen of opties. De bezoldiging van bestuurders en voormalige bestuurder in het boekjaar bedroeg aan vaste beloning € 379 (2007: € 399), variabele beloning € 79 (2007: € 125) en bijdrage pensioenen € 173 (2007: € 234).

Aan een bestuurder is voor een bedrag van € 250 een lening verstrekt, tegen een rentevoet van 2,4% voor 5 jaar vast. Deze lening is aflossingsvrij en dient bij uit diensttreding geheel te worden afgelost.

De bezoldiging van de commissarissen in het boekjaar bedroeg € 149 (2007: € 103)

22 verbonden partijen

Alle groepsmaatschappijen zoals opgenomen in de overige gegevens worden aangemerkt als verbonden partij. Transacties tussen groepsmaatschappijen worden geëlimineerd. DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V. heeft haar verzekeringsportefeuille deels herverzekerd bij DELA RE S.A. Dit herverzekeringscontract is met ingang van 2009 opgezegd.

Inzake overlijdens die bij DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V. worden aangemeld, wordt de uitvoering verzorgd door DELA Uitvaartverzorging B.V. en haar dochtermaatschappijen.

DELA Verzekeringen N.V., vestiging België, heeft haar verzekeringsportefeuille deels herverzekerd bij DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V.

enkelvoudige balans na winstbestemming

x € 1.000	ref.		2008		2007
activa					
vaste activa					
deelnemingen	23		580.772		843.060
vlottende activa					
vorderingen op groepsmaatschappijen			2.788		2.399
liquide middelen			3		1
			<u>583.563</u>		<u>845.460</u>
passiva					
eigen vermogen	24				
herwaarderingsreserve	24.1	435.217		512.584	
overige reserves	24.2	142.465		327.555	
		<u></u>	577.682	<u></u>	840.139
kortlopende schulden					
schulden aan groepsmaatschappijen			5.188		4.721
overige schulden			693		600
			<u>583.563</u>		<u>845.460</u>

enkelvoudige winst- en verliesrekening

x € 1.000	ref.	2008	2007
resultaat deelnemingen na belastingen		(149.216)	73.279
overige baten en lasten na belastingen	25	(169)	(373)
resultaat na belastingen		(149.385)	72.924

toelichting op de enkelvoudige balans en de winst- en verliesrekening

algemeen

Ten aanzien van de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening. De geconsolideerde dochtermaatschappijen zijn gewaardeerd op netto vermogenswaarde.

23 deelnemingen

	31-12-'08	31-12-'07
De specificatie luidt als volgt:		
DELA Holding N.V. (100%)	580.772	843.060
	<u>580.772</u>	<u>843.060</u>
	2008	2007
Het verloop van de deelnemingen is als volgt:		
boekwaarde per 1 januari		
aanschafwaarde	93.056	93.056
cumulatieve mutaties	750.004	701.442
	<u>843.060</u>	<u>794.498</u>
mutaties		
resultaat deelneming	(149.216)	73.279
overige mutaties in reserves	(113.072)	(24.717)
	<u>(262.288)</u>	<u>48.562</u>
boekwaarde per 31 december		
aanschafwaarde	93.056	93.056
cumulatieve mutaties	487.716	750.004
	<u>580.772</u>	<u>843.060</u>

24 eigen vermogen

24.1 herwaarderingsreserve	2008	2007
De herwaarderingsreserve betreft het verschil tussen de actuele waarde en de verkrijgingsprijs van onroerende zaken en aandelen, onder aftrek van latente belastingverplichtingen.		
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	512.584	501.810
van overige reserves inzake waarde mutatie onroerende zaken	35.705	35.508
waardemutatie aandelen	(112.140)	(47.017)
waardemutatie overige effecten	(1.736)	16.341
overige waardemutaties	804	5.942
stand per 31 december	<u>435.217</u>	<u>512.584</u>

24.2 overige reserves	2008	2007
Het verloop is als volgt:		
stand per 1 januari	327.555	290.139
uit bestemming resultaat boekjaar	(149.385)	72.924
naar herwaarderingsreserve inzake waardemutatie onroerende zaken	(35.705)	(35.508)
stand per 31 december	<u>142.465</u>	<u>327.555</u>

24.3 mutatieoverzicht van het eigen vermogen		2008		2007
Het verloop is als volgt:				
stand per 1 januari		840.139		791.949
geconsolideerd netto-resultaat na belastingen	(149.385)		72.924	
waardemutatie beleggingen	(113.876)		(30.676)	
overige waardemutaties	804		5.942	
totaal resultaat van de rechtspersoon		(262.457)		48.190
stand per 31 december		577.682		840.139

25 overige baten en lasten

De overige baten en lasten betreffen voornamelijk een gift aan de Stichting DELA Fonds ad € 0,5 miljoen.

Eindhoven, 17 april 2009

De Raad van Commissarissen

Dr. W.M. van den Goorbergh
 Prof. Mr. S.C.J.J. Kortmann
 J.A.G. Dirks
 F.H.J. Boons
 A.W.M. van de Zande

Directie

Drs. E. Doeve
 Drs. A.J.M. Lauvenberg

overige gegevens

statutaire resultaatbestemming

Volgens artikel 30 van de statuten stelt het Bestuur de jaarrekening over het afgelopen boekjaar op, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming.

voorstel tot resultaatbestemming

Voorgesteld wordt het resultaat na belastingen van € (149.385) in mindering te brengen op de overige reserves. Vooruitlopend op de vaststelling door de Algemene Vergadering is deze resultaatbestemming reeds in de jaarrekening verwerkt.

aan de Directie van Coöperatie DELA

verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag op pagina 47 tot en met 86 opgenomen jaarrekening 2008 van DELA Coöperatie te Eindhoven bestaande uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2008 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2008 met de toelichting gecontroleerd.

verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de coöperatie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en

accountantsverklaring

uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de coöperatie. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de directie van de coöperatie heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van DELA Coöperatie per 31 december 2008 en van het resultaat over 2008 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 27 april 2009

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Origineel getekend door drs. S. Barendregt-Roojers RA

actuariële verklaring

opdracht

Door DELA Coöperatie te Eindhoven is aan Watson Wyatt Insurance Consulting B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht over het boekjaar 2008 voor de verzekeringsmaatschappijen DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V., DELA Verzekeringen N.V. en DELA Uitvaartzorg Verzekeringen N.V.

gegevens

De gegevens, waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van de verzekeringsmaatschappijen. In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van de verzekeringsmaatschappijen mij geïnformeerd over haar bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik conform artikel 3:73 van de Wet op het financieel toezicht onderzocht of de technische voorzieningen adequaat zijn vastgesteld. De bevindingen van de accountant ten aanzien van de door de verzekeringsmaatschappijen verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik de verstrekte

basisgegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik ondermeer de uitgangspunten, grondslagen en methoden, die zijn toegepast bij de vaststelling van de technische voorzieningen en bij de door de verzekeringsmaatschappijen uitgevoerde toetsen van de toereikendheid van de technische voorzieningen beoordeeld.

In mijn beoordeling heb ik tevens de prudentiële filters betrokken, welke conform de Wet op het financieel toezicht onder de verantwoordelijkheid van de certificerend actuaris vallen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de technische voorzieningen en de toereikendheidstoetsen geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn overtuiging een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

oordeel

technische voorzieningen

Met in achtneming van het voorgaande zijn naar mijn oordeel de in de balans genoemde technische voorzieningen, als geheel bezien, op de balansdatum 31 december 2008 adequaat vastgesteld.

meerwaarde technische voorzieningen en activa

De meerwaarden in verband met de onderwaardering van activa en overwaardering van de technische voorziening, die conform artikel 97 lid 1a van het Besluit prudentiële regels Wet op het financieel toezicht zijn betrokken bij de aanwezige solvabiliteitsmarge, zijn adequaat vastgesteld.

prudentiële filters

De prudentiële filters conform de artikelen 66 lid 2 en 98 lid 3 van het Besluit prudentiële regels Wet op het financieel toezicht, zijn adequaat vastgesteld,

Amstelveen, 17 april 2009

G.C. Pater AAG, verbonden aan
Watson Wyatt Insurance Consulting B.V.

‘Stichting DELA Fonds schonk Britt, een meisje met een meervoudige handicap, een vogelnestschommel. Hiermee kan ze nu ook samen met vriendinnetjes buiten spelen.’

Ben Kalter, In Pace DELA (bovenste rij, rechts): aanschaf en plaatsing van een vogelnestschommel

bijlagen

operationele resultatenrekening

x € 1.000	2008	2007
baten		
premie-inkomen	224.461	202.298
omzet uitvaartverzorging	166.239	150.866
omzet operationele activiteiten	390.700	353.164
directe opbrengsten uit beleggingen	121.793	123.046
af: interne omzet uitvaartverzorging	(71.748)	(66.931)
	440.745	409.279
lasten		
toevoeging technische voorziening	(109.712)	(62.150)
betaalde herverzekeringspremie	(4.938)	(43.847)
directe kosten uitvaartverzorging en uitkeringen	(114.390)	(99.338)
acquisitiekosten	(35.451)	(30.722)
apparaatskosten	(82.903)	(81.730)
operationeel resultaat	93.351	91.492
indirect resultaat uit beleggingen	(219.255)	70.086
bijzondere baten en lasten	(9.507)	(7.588)
winstdeling	(62.103)	(60.129)
aandeel derden	(283)	(259)
resultaat voor belastingen	(197.797)	93.602
belasting	48.412	(20.678)
resultaat na belastingen	(149.385)	72.924

overzicht geconsolideerde groepsmaatschappijen en deelnemingen

	Gevestigd te	Belang
In de geconsolideerde jaarrekening zijn naast de financiële gegevens van DELA Coöperatie onderstaande groepsmaatschappijen opgenomen:		
- DELA Holding N.V. *) **)	Eindhoven	100%
- DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V. *) **)	Eindhoven	100%
- DELA Depositofonds B.V. *) **)	Eindhoven	100%
- DELA Vastgoed B.V. *) **)	Eindhoven	100%
- Golden Jaffa Holding B.V.	Eindhoven	30%
- Jaffa Vastgoed B.V.	Eindhoven	100%
- Jaffa Monumenten B.V.	Eindhoven	100%
- Jaffa II Vastgoed B.V.	Eindhoven	100%
- DELA Rech B.V. *) **)	Eindhoven	100%
- DELA RE SA	Luxemburg	100%
- DELA Investments B.V.	Eindhoven	100%
- DELA Investments Belgium N.V.	Antwerpen	100%
- DELA Intermediair B.V. *) **)	Eindhoven	100%
- In Pace Uitvaartverzekeringen B.V.	Oldenzaal	60%
- DELA Vastgoedmanagement B.V.	Eindhoven	100%
- DELA Verzekeringen N.V. (met een vestiging in België) *) **)	Eindhoven	100%
- DELA Uitvaartzorg Verzekeringen N.V. **)	Eindhoven	100%
- DELA Enterprises N.V.	Antwerpen	100%
- DELA Uitvaartverzorging B.V. *) **)	Eindhoven	100%
- Goetzee Uitvaartverzorging B.V. *) **)	Rotterdam	100%
- In Pace-DELA Uitvaartverzorging B.V. **)	Oldenzaal	100%
- Funeris B.V.	Twello	100%
- Barbara-DELA Uitvaartverzorging B.V. **)	Nijmegen	100%
- Brok Dela Holding B.V.	Amersfoort	51%
- Holding Uitvaartverzorging De Haan en Van de Kamp B.V.	Amersfoort	100%
- Uitvaartverzorging De Haan en Van de Kamp B.V.	Amersfoort	100%
- Onroerende goederen De Haan en Van de Kamp B.V.	Amersfoort	100%
- Depositofonds De Haan en Van de Kamp B.V.	Amersfoort	100%
- Rouwcentrum Nijmegen B.V. **)	Nijmegen	100%
- Uitvaartcentrum P. Daemen B.V. **)	Beek-Elsloo	100%
- Myosotis Uitvaartverzorging B.V.	Amstelveen	52%
- DELA Boschhuizen B.V.	Venray	95%
- Holding De Wit B.V.	Zevenaar	100%
- Begraafenis- en Crematieonderneming Over-Betuwe & De Wit B.V.	Lingewaard	100%

vervolg tabel op volgende pagina

	Gevestigd te	Belang
<i>vervolg vorige tabel</i>		
- Crematorium Lingewaard B.V.	Lingewaard	100%
- Begrafnis- en Crematieonderneming Lubbers & De Wit B.V.	Zevenaar	100%
- Begrafnis- en Crematieonderneming Van Dalen & De Wit B.V.	Arnhem	100%
- Vandawe B.V.	Arnhem	100%
- A.U.V. & De Wit B.V.	Zevenaar	100%
- Facilitaire dienstverlening voor de uitvaartzorg De Wit B.V.	Zevenaar	100%
- DELA Holding Belgium N.V.	Antwerpen	100%
- Dela Funerals bvba	Antwerpen	100%
- Dela Funeral Assistance 1 bvba	Antwerpen	100%
- DELA Funerals Assistance 2 NV	Antwerpen	100%
- Worldwide Logistics & Funeral Repatriation NV	Antwerpen	100%
- Joosen bvba	Antwerpen	100%
- Begrafnisonderneming D. Bleyaert bvba	Antwerpen	100%
- Debay NV	Antwerpen	100%
- Guido Verschooten bvba	Antwerpen	100%
- Algemene begrafenisonderneming Maes Bvba	Antwerpen	100%
- Pompes Funèbres Duvivier sprl	Antwerpen	100%
- Begrafnisonderneming Kesteloot-Vermeulen bvba	Antwerpen	100%
- Algemene begrafenisonderneming Smeets Jacques bvba	Antwerpen	100%
- Hofmans-Mertens NV	Antwerpen	100%
- Marc Barthels NV	Antwerpen	100%
- Crematorium Vilvoorde NV	Antwerpen	100%
- Crematorium Brugge NV	Antwerpen	100%
- Crematorium Hasselt NV	Antwerpen	100%
- Hainaut Cremation SA	Bergen	75%
<p>*) Deze groepsmaatschappijen vormen samen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. **) Voor deze groepsmaatschappijen is door DELA Coöperatie een zogenaamde 403 verklaring afgegeven.</p>		
Niet in de consolidatie betrokken deelnemingen:		
- NV Societe d'Etude et de Service pour la Cremation	Charleroi	25%
- Uitvaartvereniging Noordhollandse Coöperatie	IJmond	30%
- Werbrouck BVBA	Antwerpen	100%
- Rongé BVBA	Antwerpen	100%
- Begrafnissen Severens NV	Antwerpen	100%

colofon

DELA

Coöperatie voor het Verzekeren en Verzorgen van
Begrafenissen en Crematies U.A.

Oude Stadsgracht 1
5611 DD Eindhoven

telefoon 040 260 16 01
telefax 040 244 93 28
e-mail info@dela.nl

tekst

DELA
LVB Networks, Amersfoort

fotografie

Erwin Vrensen

realisatie

Beeldvang communicatie- en ontwerpburo, Weert

druk

De Budelse, Budel

DELA

postadres
bezoekadres
telefoon / fax
internet

Postbus 522 | 5600 AM Eindhoven
Oude Stadsgracht 1 | 5611 DD Eindhoven
040 - 260 16 01 | 040 - 244 93 28
www.dela.nl